

GUSTAVSBERGAREN

ARG. 7 JUNI 1949 N:r 3

Utgivningsort och adress:

Gustavsberg

Redaktionskommitté:

Gunnar Andersson Gösta Dahlberg
(ansvarig utgivare) (redaktör)Harald Lindholm Georg Lundgren
Axel Öhlund

Fotos: Hilding Ohlson.

Expedition:

Grindstugatan 11, Gustavsberg
tel. G. 308

Postgiro: 27 51 73

Prenumerationspris:

Helår: 1: 75. Lösnummer 50 öre.
Till utlandet per helår 2: 65.

Annonspris: 20 öre pr mm.

E. Olofssons Boktryckeri AB, Stockholm 1949

INNEHÅLL:

Brytningstid	2
Forum: Kunskap om människan..	3
Tre epoker i bild	4
Saltstänk från Färstaviken	5
Månadens Intervju	6
Skolfesten, bildreportage	7
Företagsnämnden	8
Kyrkligt	8
I Förbifarten	9
Gamla arbetslag XV	9
Från Pastorsämbetet	10
Fotbollen rullar	11
Smánytt från Gustavsbergs Fabriker	12
Fackliga spalten	13
Bostadsbristens överman	14
Labrador	15
Sportfiske och fiskevård	16
Amerikaglimt	17
Valborgsmässa	18
Böckerna och vi	18
Rasfrågan ur biologisk synpunkt	19

Omslagsbild: Plantering å fabriks-
gården mellan fabriken och kontoret.

Brytningstid

Försommaren har gjort sitt intåg och våren — brytnings- och knoppningstiden — är redan svunnen. — Sipporna och gullvivorna har redan haft sin yppiga blomningstid och konvaljerna står och niger i lövängar och backar. Många människor synes dock ännu inte lärt sig beundra, älska och njuta av våra vildblomster där de stå i den fria naturen; man river hejdlöst av och skövlar blommorna. De små barnen måste vi förlåta då de sakna förstånd om ofogget i naturen. Detta att plocka blommor till mor och far är ju i och för sig så vackert, man njuter av att se blommorna och känna dess doft. Men tänk så hemskt att se de små sipporna strödda efter vägarna, där barnen dragit fram. Vitsipporna, som i år blommat så vackert, har man nästan skövlat på sina håll. Denna blomma är ju så vacker där den står i backen och blommar då länge. När man tar in den och sätter den i ett glas vatten, försvinner fågningen mycket hastigt. — Samma är förhållandet med liljekonvaljen. Finnes det verkligen folk, som fortfarande tar upp blåsippan med roten? Ja, tyvärr! Detta är ju fullkomligt brottsligt! Roten till blåsippan blir ju mycket gammal och genom den utsträckta bebyggelsen blir denna lilla blomma alltmera trängd. — Något blåsippständer får vi aldrig mer ta opp...

Vi måste tillägna oss ett helt annat betraktelsesätt på blommorna, träden och förövrigt hela naturen. För att få trivsel människorna emellan måste man iaktta hänsyn till varandra. — Denna hänsyn måste ävenså omfatta våra gemensamma värden i naturen. Vi har en utomordentlig flora, som vi måste vara aktsamma om, och tänk vilken underbar fågelsång vi får höra varje sommarmorgon. Vi klagat inte, naturskyddsintresset har ökat de sista åren och Svenska turistföreningen och andra sammanslutningar har gjort en väldig insats, för att vi skall återupptäcka vårt land och dess natur. — Fler fågelholkar har tillkommit och vi synes vara på rätt väg. Men i dessa positiva och glädjande framsteg blandar sig de negativa och mörka sidorna. Det som i fortsättningen kommer att sägas gäller inte uteslutande "gustavsber-

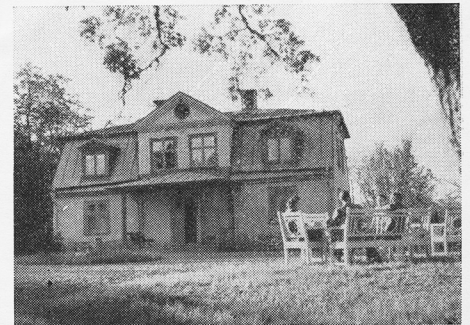
gare" utan kanske i ännu högre grad tillfälliga besökare.

En vacker skogsglänta — som man länge gått och beundrat — blir helt plötsligt förvandlad till en förskräcklig sopbacke. Papper, burkar och sönderkrasat glas och porslin har fullständigt fördärvat den vackra platsen. Ungbjörkarna har blivit sönderbrutna och blommorna nertrampade. Det är människorna som varit där. — De vuxna människorna...

När några stycken bildat ett "gäng" och kommer gående, cyklande eller bilåkande och våldgästtar vår natur, måste vi säga ifrån. Låt oss hjälpas åt att hålla dessa på avstånd! Dessa är våra fiender var de än sticker upp huvudet!

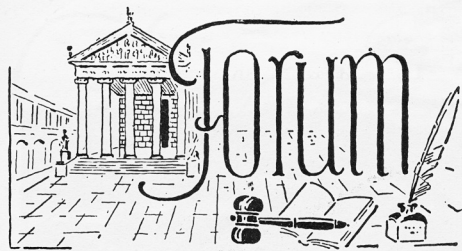
Gustavsberg, Värmdön i sin helhet och Ingarö har en härlig natur. Denna natur skall inte enbart användas av oss som bygga och bo inom dessa områden. Men vi måste fordra hänsyn! Vi måste vårda och vara aktsamma om naturen, våra gemensamma värden. *Gran.*

Aspvik

Se noga på detta foto av Aspviks Fritidsgård! Där har Gustavsberg ett bortglömt paradiset. Aspviks Fritidsgård? säger nykomlingen och ser frågande ut. Hur skall man komma dit? Jo, börja färden vid kiosken nedanför kyrkan, följ den idylliska bruksvägen förbi doktorsbostaden, och du kommer till en vägvisare, som det står Aspvik på. Därpå har du ungefär fyra kilometer trevlig kupe-rad väg kvar till Fritidsgården.

Den skänktes 1945 av fabriksledningen till Gustavsbergarna, men av olika orsaker har den ännu inte riktigt upptäckts av ortsborna. I sommar måste alla bli upptäcktsresande och uppleva Fritidsgårdens möjligheter till rekreation. Herr och fru Eriksson, Tallbacken, står till tjänst med äkta gott kaffe, förfriskningar och konfektyrer alla dagar efter kl. 13.00. Mot en billig avgift står en förstklassig golfbana till förfogande.

Kunskap om människan

Diskussionscirkeln Forum har tagit upp brevkolestudier i ungdomspsykologi på sitt program. Med ledning av Torsten Huséns grundbok i ämnet diskuteras ungdomens ställning i samhället, yrkesvalet, utbildningen, fritiden och nöjeslivet och de praktiskt-moraliska problemen kring sexualfrågan. Grundboksförfattaren understryker att kursen avser att ge ökad förståelse för den unga människans problem och beteende.

Få kurser i våra dagar torde vara mera nödvändiga och aktuella. Att förstå ungdomen, t. ex. i dess slutna och självständiga attityder, är nödvändigt för att överhuvud kunna arbeta bland och för människor. Få diskussionsämnen torde vara så svårbemästrade, så känsliga för felslut eller inge sådan respekt för livsfunktionerna.

För en äkta förståelse fordras mera kunskap om de andliga sammanhangen och de objektiva orsakerna till ungdomens beteende. Det duger inte att auktoritetsmässigt plådera, att man kan se på en människa »vad hon går för», att tro att någon har ett sjätte sinne, som pejar djupen och omgående ställer diagnosen för halten och värdet av individen. Därtill fordras att vi kan se världen med den observerades ögon — och hur ska vi kunna göra det, när vi inte ens känna oss själva?

Man blir ju inte psykolog genom läsning av psykologisk litteratur eller genom att åhöra föredrag om ungdomens fostran. Det kan t. o. m. vara nödvändigt att stundom tänka mera på den praktiska än den psykologiska sidan. Men en vidgad kunskap om lagarna för det mänskliga

handlandet kan hjälpa oss på tvärvägen till att förstå samlevnadens problem mellan människor i hem, samhällen och nationer. Känna vi huvudragen av människans psykologiska utveckling, har vi också en chans att bättre förstå hennes reaktioner och attityder som barn, ungdom och vuxen, en kunskap, som kan tjänstgöra som en förutsättningslös disposition för bedömning av och stöd åt individen.

Det är så väldigt populärt att föra talet om »dalt» på tungan och överlägset fördöma de mera humana uppfostrings- och behandlingsmetoder, som modern psykologi hävdar gentemot agens och den s. k. disciplinens förespråkare. De senare ta påpassligt varje uppdragad förseelse som ett kriterium på en »slappare» — eller som andra kalla det »friare» — uppfostran. Man framhåller strängare metoder och effektivare handlag med barn och ungdom som normen för en personlighetsdanning. Man skall som ordspråket säger »böja vidjan medan hon är grön». Våra barnhem och s. k. yrkeshem eller ungdomsfångelser äro fyllda av barn som fostrats med metoder av sträng, disciplinär karaktär eller försummad, kärlekslös eller inkonsekvent fostran. Den egentliga orsaken till problembarnen är oftast »problemföräldrar», som bjudit den hårda handens ledning men sällan någon harmoni i hemmet.

Världskrig, hatpropaganda genom det nya och snabba kommunikationsmedlet radio, atombomber, okultur på många områden, har alltför bryskt ställt den nya generationen inför problem, som den icke råar att bemästra. Människokunskapen har ej hållit jämna steg med naturvetenskapen, vars landvinningar de äldre och förståndigare ej haft den goda viljan att tämja och bruka på rätt sätt. De som överlevt måste nu hjälpa till att visa de unga de verkliga värdena och lära dem att själva välja och vraka.

Gå vi till den större gemenskapen, t. ex. arbetsplatsen, återfinna vi även här talet om »respekt och disciplin» som grundläggande metod för — samarbete. Frihet under ansvar är ofta ett främmande begrepp och stämpelklockan tenderar att bli modellen för tidens ansikte. En socialarbetare, som har rika erfarenheter från stora industrier, anser att »jaktet, den passiva monotonin och övervak-

ningen» skapat en psykisk trötthet, som mer och mer ökat patientantalet hos nervläkarna. Olust, trötthet och irritation på en arbetsplats har i regel en psykologisk orsak — en orsak, som givetvis också kan ligga förborgad utanför arbetet och sammanhånga med hemmiljö, fritid eller livsföring. Men om den nu kan hänföras till fritiden, så måste dess attityd ändå drabba och förstås under arbetstid!

Hela arbetslivet behärskas av ekonomer och tekniker — som i sin utbildning saknar psykologi. Här bör väl studier i ämnet också kunna bidra till att »problemlöslarna» får en vidgad förståelse för människan framför maskinen och före maskinen. Det är inte alltid som det s. k. »sunda bondförnutet» ger ett konsekvent och lyckligt utslag.

I Forumkretsen möts ett tvärsnitt av samhällsfunktionärer till ivriga diskussioner. Det är glädjande att erfara hur man här fritt och otvunget tar upp problemen, utan att vara »högaktningsfull» eller gå som katten kring het gröt. Detta cirkelarbeta borde spridas ut i allt vidare cirklar och när nu stenen är kastad i vattnet blir det väl alltid små svallvågor. Vi bor ju alla i ett samhälle, och psykologi måste därför också studeras som socialpsykologi. Många av samhällets problem har uppstått genom sammanförandet av människor i intimare kontakt. Detta uppställer andra krav på anpassning än t. ex. i ett glest befolkat samhälle.

Skall vi till slut nå fram till en bättre »världsordning» måste vi söka de större sammanhangen för freden och folkens gemenskap. För att vinna »frihet från nöd och frihet från fruktan» har vi då återigen att börja studera människan och hennes beteende själsligt och kroppsligt i ständig växelverkan med omgivningen.

Vi komma ingen vart med det kalla krig vi mer eller mindre omedvetet för mot varandra. Våra problem kan helt enkelt inte lösas utan människokunskap, och endast genom att söka de teoretiska orsakerna och de praktiska metoderna kan vi lyckas i en strävan att vinna — vördnad för livet.

Det är med andra ord nödvändigt att studera psykologi för att lära och erfara och kunna tillämpa vår kunskap om människan.

Gösta Dahlberg.

Den som är road av badminton, krocket eller pilkastning kan begagna Fritidsgårdens uppsättning.

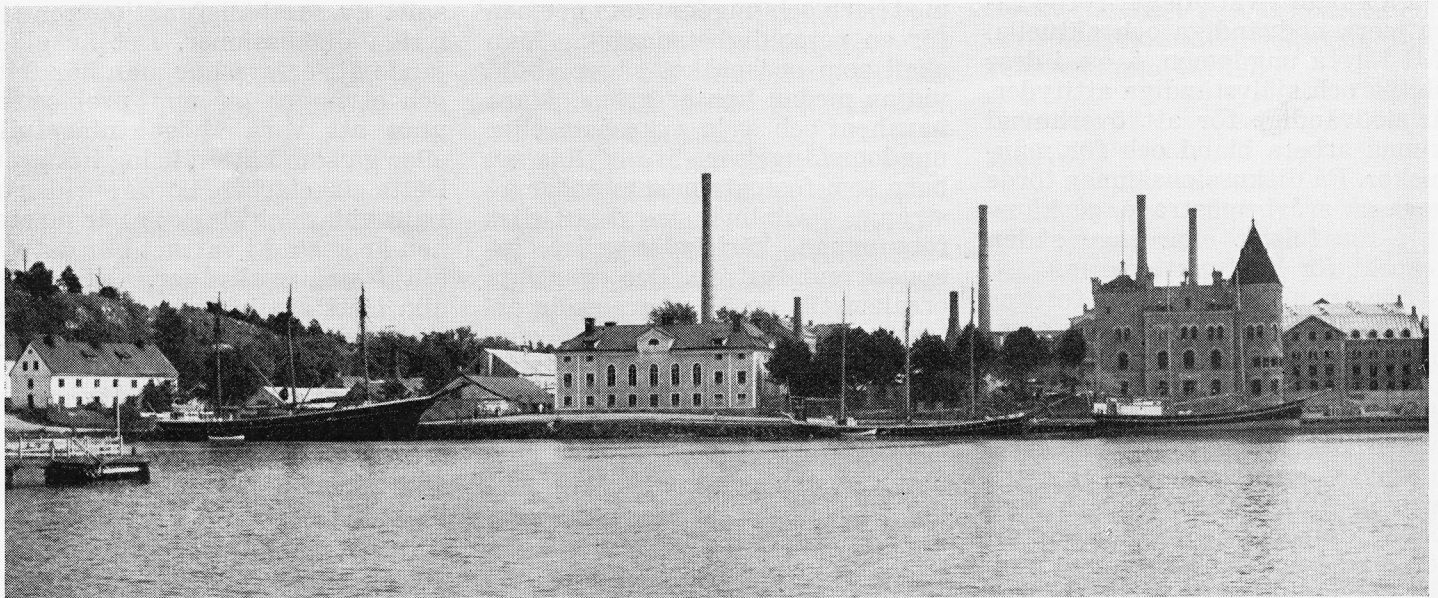
Gör slag i saken! Tag barn och blomma med på en kvällstur eller vila ut hela söndagar på Fritidsgårdens smaragdgröna ängar!

Rier.

T R E E P O K È R

1889

1939

1949

SALTSTÄNK FRÅN FARSTAVIKEN

Ungarna har slutat skolan

och kan nu ut och sola sig och få en hel hop med saltstänk på kroppen. Kommunalkamrern, som är från Göteborg, påstår visserligen att vattnet i viken är sött, men göteborgarna är ju kända för sin dåliga smak. Badplatsen vid Skräddarholmbergsviken börjar alltmer ta form av en lyxiös Rivieraplage (det är väl i alla fall ingen som har varit vid Rivieran på länge). Efter intensiva diplomatiska förhandlingar har inspektor Barkeby gått med på att avstå ytterligare fem kvm av sin bördiga jord för lättja och lek. En trapets har även kommit dit, men kamrer E., som tidigare var mycket ute i svängen, tvekade inför denna reform och trodde att en trapets i dag betyder en karusell i morgon. Herman Rolf, som troligen gått i simskola för Albin Åberg, fungerade som badinstruktör förra sommaren med gott resultat. Han arrangerade bl. a. den populära ryggsimtävlingen Kråkholmen runt tre varv som slog väl ut med undantag av att två deltagare troligen fortfarande ligger kvar på näset under andra varvet utan att ha fått något ordentligt fotfäste.

Ekedalsland var förr eldoradot

för pojkarna, och flickornas låg vid Gröna viken. Stockholmarna som kom på vägen trodde sig skåda det bekanta naturbadarlägret på Ingarö. Småpojckarna höll till vid »Grynnan» där det var grunt, medan de äldres plats var bryggan, där vedbåtarna la till. Här gick ständigt lekarna »herre på täppan». Plums, plums lät det, och så försvann några grabbar bland barkbitar och sågspån. Till slut kom tjäran från fabriken och civiliserade badlivet i Gustavsberg.

Att rensa rovor

under sommarlovet var tidigare en vanlig sysselsättning för skolgrabbarna. En krona om dan var betalningen, men den bästa lönen för mödan var resan till Skansen. Den leddes av basen för rovlandsgänget, populära Nisse. I kyrkboken står han för Albert Nelsson. Otaliga historier går om dessa utflykter. Hur är det med rovlandet nu för tiden, Redaktörn? Det är väl inte de där små söta stockholmsflickorna, som är ute och sätter rovor i Gustavsberg.

De som är rädda för saltstänk

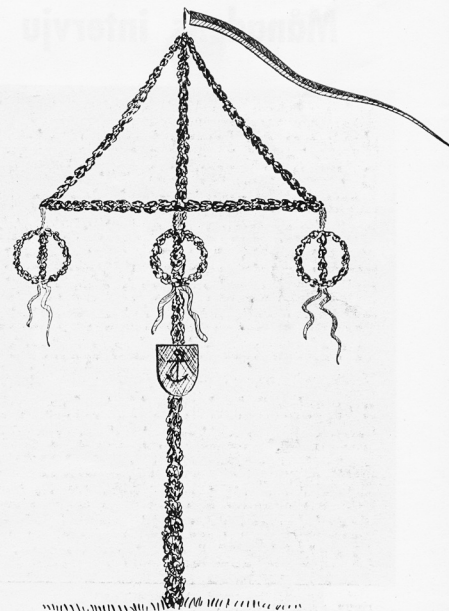
och som av mamma och pappa avrådes från ansträngande kroppsarbete i värmen kan använda tre månader i sommar till att gunga på Gustavsbergs kommuns gungor, som nu är upphängda lite varstans i samhället. Vi noterar med glädje denna lovvärdiga reform från våra initiativrika kommunal-gubbar.

Semestertiden nalkas

med stora steg för fabrikens arbetare. Va sjutton ska vi göra på semestern? Gå i kyrkan? Nej, det är så kyligt. Gå på klubbparken, förlåt Folkparken, och se modellracerbilar i aktion på dansbanan? Nej, det är farligt för halsen. Fjorton dar utan personalkonsulent. Går de?

Apropå modellracerbilar

vem har egentligen släppt in dem i vårt samhälle? Se till nästa gång, kära Axel Björkman, att dom startar på vägen vid kyrkan och fortsätter den utåt Värmdö kyrka, Lillsved och Ålands hav i 170 km:s hastighet, så att vi får ro igen.

MIDSOMMARSTÄNGEN.

Sju förslag till majstång kom in i vår pristävlan. Priset erövrades av Arvid Bergström, som i en av sina skisser fått fram en typ, vilken motsvarar juryns åsikter om en både traditionell och stilfull majstång. Vi hoppas nu, att Unga Örnar och andra villiga ungdomar hjälper till att samla blommor och binda kransar och girlanger. Vi träffas i Folkparken för detta arbete på midsommarafton kl. 10 på förmiddagen. Parken bjuder på saft.

Midsommarafton firas med Familjefest kl. 15, då Blåsorkestern konsertar och Farbror Gösta leder lekarna. Saft och kakor och Gammal dans blir det också. På kvällen uppträder de välkända Arospojckarna och sen fortsätter Midsommaraftonen i dagarna tre.

Man har gjort hål

i dörrarna i Hästhagen och Maria-plan. Postgrabben får hädanefter besvara sig med att gå upp i husen med tidningen »Oss» och de andra pappren. Personalen på fabrikens intressekontor är sedan fjorton dar i färd med att utarbeta instruktion för hålens användande.

Därefter kan man notera

att Hästhagens Intresseförenings driftiga ordförande, den energiske skånepågen Sven Svensson, som med liv och kniv gett sig den på att omstörta det kooperativa ideal-samhället Gustavsberg, som resultat av sina ansträngningar nu kan skåda på hålet i dörren.

Saltlake.

Månadens intervju

Viktor Olsson

En härlig vårväll i mitten av maj kom undertecknad och fotografen Ohlson på idén att vi skulle bort till Bölemosse och prata lite med den ende självständige lantbrukaren i Gustavsbergs närhet, Viktor Olsson.

Som gamla norrbor hittade vi lätt vägen förbi gröna åkrar och genom en liten skogsbacke full med fåglar, från göken till talgoxen. Rätt som det är skymtar ett litet rött boningshus med rödtegel och på trappan sitter bonden själv Viktor Olsson.

Vi hälsa och så börja vi prata, samtalet går lätt, vi äro ju gamla bekanta och vi ha mer än en gång fått hänga bakpå när farbror »Vicke» körde till Hultmans och handlade. Vi få reda på att O. är 81 år och att han varit på Nilstorp, granntorpet, så länge han kan minnas. Sina lärospån gjorde han här och här har han sedan fortsatt och fortsätter ännu.

År 1921 kom han till Bölemosse och nu har han både denna, Nilstorps och Böles jord, tillsammans 30 tunnland. Torpet Böle, där hans bror Klas bor, är omnämnt redan på 1500-talet, »så det är jord med gamla anor som man arbetar i», tillägger Olsson stolt.

O. berättar om hårda barnaår som hjonpojke vid Velamsund, dit torpen alltjämt höra, då det betalades 80 öre om da'n för häst och karl. Vi frågade om han aldrig tänkt på att börja vid den närbelägna fabriken. »Jo», svarar O., »flera gånger har bekanta velat att jag skulle börja i ugnarna, men jag har tackat nej. Sex barn har vi fostrat upp och visst har det varit smått ibland, men jag har alltid trivts bäst med jordbruket, frisk luft får man och rår sig själv gör man, ingen pipa har blåst när man skall sluta och börja.»

Vi gå in i ladugården. Där råma tre

kor, en kviga och en kalv och två granna hästar gnägga igenkännande åt husbonden och skrapa med hoven. 7-åringen är egen, medan den andre är regelementshest.

»Han har inte behövt bli inkallad, men varje år får jag åka ner till Gustavsberg och visa honom. Sist tyckte dom att han var för tjock men då svara ja att det är lättare att köra av honom lite fett en att sätta dit något om han vore för mager — och de tyckte nog ryttmästarn med, för han teg.»

På vintrarna arbetar Olsson och sonen Hans, som är fars högra hand, i skogen. Senaste vintern höggo de 120 m³ och körde fram 400 m³. Gör om det vid 80 år!

Jag minns på senvintrarna då det var ljust efter kl. 5 och man tog sig en skidtur. Då kunde man möta Olsson och Hans i full galopp mot hemmet efter en ansträngande och härlig dag i skog och mark. Både djur och människor passade bäst i naturen och ville vara där.

»Hur lång är arbetstiden nu på våren?»

»Ja, man börjar sådär vid femtiden. Sen håller man kafferast vid 12-taget. Så ställer man in, äter vid 18.30-tiden och så är det dags att ge djuren nattfoder.

Det har ju med åren blivit lite mer lättarbetat i jorden, man har fått såningsmaskin, och Hans har skaffat en liten traktor.» Systemet med dagsverken är borta. Nu betalar Olsson 250 kr. om året till ing. Egnell på Velamsund för torpet och 30 tunnland öppen jord, men så har han också varit i tjänst i 70 år. För denna sällsynt vackra arbetarbragd belönades han med patriotiska sällskaps medalj på sin 80 årsdag.

Olsson hoppas till sist att han skall få fortsätta, behålla hälsan och vara i tillfälle att arbeta på sitt kära ställe ännu i många år.

När vi åkte hemåt i skymningen språkade vi om Olsson och voro överens om att vi samtalat med en äkta bonde, som kan sitt yrke och förstår att uppskatta dess fördelar. Vore alla som han, så skulle »flykten från landsbygden» inte vara så stort problem. Här avbröts samtalet. Vi måste bromsa in för 2 rådjur, som graciöst hoppade över vägen. En lämplig epilog på en givande kväll.

Rolf.

Boo-Posten har utkommit med sina första nummer. Under mottot »Länk fogas till länk» vill man söka ge överblickar av de många samhällena inom Boo socken. Redaktör är pastor Hedin och kyrkan sätter sin prägel på inne-

Soliga spalten.

Skolan hade avslutning och examen den 10 juni. Vi fick ta del av några uppsatser. Författarinnan till den här går i 3:e klass och är 10 år. Hon bör kunna skriva »Saltstänk från Farstaviken» så småningom.

På isen.

I torsdags var vår klass ute och åkte skridskor. Men mina skridskor är för små och förresten är de borta. Jag hittade en stång som vi drog varandra på. Till sist blev vi yra i huvudet. Då hittade jag på att vi skulle öva oss att rädda varandra. Vi kröp in till stränderna där överisen var svag. Berit stam-pade hål på isen så att det kom upp vatten. Jag ville att Eva skulle ställa sig i vattnet och så skulle vi låtsas dra upp henne. Sedan gick jag och lekte kull med de andra som inte hade skridskor. Jag ville helst ta magistern för det var mycket roligare. När jag var nära att kulla honom så trillade jag pladask. Men han skrattade så jag vart arg. Så var det då att kravla sig upp igen. Det gjorde lite ont här och där. Jag trillade tillbaka och låtsade att jag svimmade. Men det var ingen som brydde sig om mig så jag fick resa mig igen. Efter en stund tröttnade jag på att leka så Ulla och jag bad att vi skulle få gå hem. Det var blåsigt och kallt så vi fick sätta upp kragarna för öronen. När jag kom hem fick jag plättar och sylt.

Gustavsbergs Folkpark

Midsommarfester

23/6 kl. 15 Familjefest

kl. 20.30 Midsommarvaka

Arostruppen

24/6 Karl Otto Lennart sjunger

25/6 Tvillingsystrarna

Maj och Siv Larsson

DANS: Stig Hundreds orkester

hållet, som är omväxlande och rikt på bilder. En artikel i nr 2 om gemenskapens begränsning rekommenderas till allmänt studium.

Bildreportage från den stora skol- och idrottsfesten

Onsdagen den 8 juni hölls den traditionella idrottsfesten till förmån för skolbarnens ferieverksamhet. Den bjöd som vanligt på ett underhållande program. Fabrikstjänstemännens oldboyslag vann över Samhället med 1-0, målet gjort på straffspark av Dahlberg. I det segrande laget utmärkte sig förutom målskytten, målvakten Möller och yttrarna Göransson och Boox. Bland förlorarna märktes mest Slampen

Gustavsson och John Svensson.

Rune Malm vann snigelcyklingen och Sanitet segrade i dragkampen.

Olle Tandberg och Sture Fröberg pucklade på varandra och domaren, Påpan.

Slutligen gjorde KFUM-gymnasterna en bejublad uppvisning.

Publiken uppgick till 1,500 personer (nytt rekord för Ekvallen) och nettot blev c:a 950 kr. Före och under festen

konsiterade Gustavsbergs blåsorkester.

Till ett annat år borde man nog tillätta en kommitté för att få det hela att gå lite mer flytande än som nu var fallet. Högtalaranläggningen var under all kritik, vilket i viss mån förryckte de olika tävlingarna. Men kom igen! Ändamålet är behjärtansvärt och publiken trogen.

Rolf.

FÖRETAGS- Nämnden

Tisdagen den 7 juni hade Företagsnämnden sitt andra sammanträde, denna gång å Strandvik. Fabrikscheferna lämnade rapporter från verksamheten inom samarbetskommittéerna, varav framgick, att goda insatser gjorts för förbättringar i tillverkningsproceduren och för bättre ordning och renlighet i arbetslokalerna. Te-servering och försäljning av bullar och smörgåsar i lunchrummen har införts och fabriksradion är i det närmaste färdigställd.

Efter en rapport från skyddskommittén meddelades att företaget haft kontakt med en sjuksköterska, men att man ej kunnat träffa ett avgörande bl. a. på

grund av lokalsvårigheter. Nämndens ledamöter voro eniga att en sjuksköterska borde knytas till fabriken, om möjligt till hösten.

Förslagsverksamheten föranledde ett längre samtal. Önskemål framfördes om en snabbare behandling av inlämnade förbättringsförslag och att verksamheten borde ägnas mera propaganda och stimulerande uppmärksamhet. Man vill bl. a. söka komma från alla bromsande faktorer i denna angelägenhet och se till att förslagsställare i alla avseenden erhåller skälig och rättvis kompensation. En kommitté tillsattes för omprövning av förslagsverksamhetens tillämpningsformer och granskningskommitténs sammanställning.

Med anledning av KF:s 50-årsjubileum uppdrogs åt en tremanakommitté att under hösten arrangera en personalfest för Gustavsbergfabrikernas anställda.

Hjalmar Olson redogjorde för A.-B. Gustavsbergs Fabrikers årsredovisning, varvid siffrorna kommenterades med närmare upplys-

ningar om tillgångar och skulder. I sitt anförande kom han också in på en del aktuella frågor om avsettningsmöjligheterna för fabrikeras olika produkter på hemma- och exportmarknaden. Han poängterade att produkter för sanitets- och värmeanläggningar, t. ex. klosetter, badkar, tvättställ och värmepannor äro mycket efterfrägnade, då de saknas i en stor del av de svenska hemmen. Införandet av dessa sanitära anordningar medför ökad efterfrågan på vatten- och avloppledningar, för vilka tillbehör vi äro försäljare. Trots att marknaden stundom är hårdarbetad har vi funnit god avsättning och t.o.m. kunnat öka försäljningen.

Frånvaron, som sedan 1947 ökat från 4,5 % till 8,9 %, diskuterades. Man var enig om att gemensamma insatser måste göras för att söka nedbringa frånvarofrekvensen. Det blir närmast fabrikskommittéerna som får dryfta spörsmålet om vad som kan göras i denna angelägenhet.

Sekr.

Kyrkligt

Den kyrkliga vårsången har varit livlig och givande. Söndagen den 16 januari samlades i kyrkan kyrkliga och frikyrkliga till avslutningshögtid av den s. k. alliansveckan, under vilken möten hållits i baptistkapellet och missionshuset under medverkan av pastorerna Staftrin, Söderberg och kyrkoherde Hallin.

Ett evenemang var, då pastoratets båda kyrkokörer sammanträffade i Gustavsbergs skola den 20 januari. Initiativtagare var kantorn i Ingarö folkskolläraren och filosofie kandidaten Stig Magnusson. Ingarö ställde upp med en kör på cirka 30 sångare. Körklngen var frisk och hurtig. Gustavsbergs kyrkokör sjöng stilfullt några sånger under kantor Borgs ledning. Detta sammanträffande resulterade senare i en brett lagd konsert i Ingarö kyrka.

Den kyrkliga arbetskretsen avhöll sitt årsmöte den 25 januari, varvid medel på 450:— till olika ändamål beviljades. Heder åt våra duktiga damer!

Den 6 februari på kvällen kunde man bänka sig till församlingsafton i kyrkan. Det var kyrkoadjunkten K.-B. Öster från Johannes församling, som höll föredrag till luta om »Lina Sandell — en väckelsens sångerska». På sitt

medryckande sätt talade pastor Öster till den spänt lyssnande menigheten om den hårt prövade Lina Sandell, som »sjöng bort» sina sorger. Många har uttryckt önskan om att pastor Öster måtte komma tillbaka till Gustavsberg. Han kommer också i sinom tid!

Lördagen den 19 mars höll kyrkliga arbetskretsen sin auktion, vilken inbragte c:a 3.000:—.

Marie Bebådelsedag besökte komministern Torbjörn Wikmark kyrkan och höll ett föredrag: »Vad jag såg i Holland», på grundval av en resa sommaren 1948. Det var många roliga glimtar från det land, där »båtarna gå på landbacken» och där kanalerna bevattna blomsterlökarna så att de få en färgprakt utan like. Kyrkokören medverkade vid denna församlingsafton med stilfull sång under kantor Borgs ledning.

Annandag påsk gästade kyrkoadjunkt Bengt Skylling Kungsholms församling vår kyrka, där han talade om: »Ur psalmbokens skattkammare». Det var en hel del psalmer, som sällan eller aldrig sjungas på gudstjänsterna, som här föredrogos t. e. svenska psalmen nr 2: »Du, som härlig ställde...» Församlingsaftonen var talrikt besökt.

Och så kom den efterfrägnade återinvielsen av Lagnö skolsal den 24 april: Kommunalfullmäktige har välvilligt bekostat reparationerna och Byggmästare

Fritiof Johansson, Lagnö, har låtit utföra dem. Med hjälp av damerna i »Lagnö Kyrkliga arbetskrets», som vid detta tillfälle bildades, ha gardiner och annan inredning fått en mycket vacker prägel. Kyrkoherde Hallin hälsade välkommen och tackade alla, som bidragit till, att den gamla skolsalen blivit en förnämlig samlingslokal och herr Ahlgren, som varit en av de drivande krafterna, talade. Herr Belander läste vers om snickare och målare i skön förening. Kaffe dracks under god stämning och kyrkokören under Kantor Borg sjöng. Herr Sven Pettersson spelade konstnärligt som vanligt. Lagnöborna voro glada och gustavsbergarna med dem.

— Det finns ett kyrkligt liv i Gustavsbergs församling, som aldrig kan dö, så länge vi ha våra arbetande damer och våra för allt gott vakna kyrkoråds- och kyrkofullmäktigeledamöter.

Olle Hallin.

Minneslistan för Gustavsberg, som medföljde förra numret råkade innehålla några felaktiga tidsuppgifter. Vi ha tryckt en ny rättad lista, som finns att få å de kommunala expeditionerna.

På sidan 15 har insmugit sig en gammal notis om bandyn, vilken som bekant redan är klar.

R e d.

I förbifarten

K. V.
Svensson
60 år
3.7.1949.

Vi träffar på Kalle Ville när han är som bäst... Han är ute hos sina bin i trädgården och han som just skryter med sina bin och tomatplantor — världens bästa tomatplantor. K. V., som han mest kallas, har flera smeknamn men han heter egentligen Karl August Wilhelm Svensson, född i Södra Ljunga i Kronobergs län den 3 juli 1889. Att han är smålänning både syns och hörs och han bär sin hatt på sitt eget vis. Han är ingen dussinmänniska och svänger sig med citat och ramsor åt olika håll. Han är praktisk och opraktisk på en gång. Han vill famna hela världsalldet och talar om atomer och molekyler, och nästa minut pitlar han i sina fackföreningsjournaler.

K. V. Svensson är gustavsbergare sedan 1912. Då det på hösten detta år kom ett fyrtiotal ungar till Gustavsberg, var K. V. en av dem. »Det var att slå sig ner i ett rum i Kullen, fabriken höll med säng av trä, en trästol, ett bord, en filt, ett bolster och en kudde med istoppad halm. Gardiner och kastruller och grejor fick man hålla sig själv. Lönen på utearbete var två kronor och 50 öre i dagpenning, och se'n ackord när kolångaren skulle lossas. Vi i packboden hade så där 3, 3:50 till 4 kronor om dagen. Men 'detta om detta', säger Kalle Ville och fortsätter; »arbetarrörelsen och de olika folkrörelsernas kamp är livsytringar över vad som rör sig på folkdjupet. Där ligger idéer sedan århundraden bundna men som de senare årtiondena brutit fram som en stark ström och går med egna vågor genom folkhavet. Nåväl! Alla banör», säger K. V. och knycker på nacken och slänger upp luggen, som fallit fram över pannan. Att sitta och tala vid K. V. och lyssna på hans berättelser är som att höra hela fackförenings historia i Gustavsberg. Han har varit medlem sedan 1919, det blir i sommar trettio år, och han kom med i den första ordinarie styrelsen 1920, han var sekreterare 1920—1923, ordförande 1924—1926 och kassör sedan 1928 och är det fortfarande. K. V. har hunnit med åtskilligt och han framhåller att »ungdomen kan inte fatta de äldres kamp under framfarna dagar. Man skördar resultatet av fattiga män-

GAMLA ARBETSLAG XV

Fr. v.: Sven Jonasson, August Svensson (Sotarsven), Robert Gustavsson, Hedvig Karlsson (Fiskarhedda), C. A. Hasselström, Augusta Vickman, Anton Mattsman, Ingeborg Fredblad, Johan Jansson (Gytten), Naemy Olsson, — — — Norman, Artur Israelsson, Albert Karlsson, Erik Johansson, Erik Svensson.

niskors kamp och försakelse för det gemensamma bästa». Sedan 1930 har K. V. Svensson representerat sin avdelning 205 i Svenska Grov- och Fabriksarbetareförbundet, och dess styrelse, nuvarande Fabriksarbetareförbundet, och även inom andra områden har han varit verksam. K. V. är kommunalfullmäktige sedan 1923, han var ledamot av kommunalnämnden i 18 år och tillhörde A. B. F:s styrelse i tio år, 3 år var han bibliotekarie och 7 år dess ordförande. I pensionsnämnden och i flera olika styrelser är han fortfarande verksam men mest och först och sist är det fackföreningen, som fångat hans intresse. Vi står inför stora och nya arbetsuppgifter inom fackföreningsrörelsen och det är stor skillnad nu och den tid då man i sin ungdom sålde Brand, Figaro och Nya Folkviljan, säger K. V. och tillägger att intresset måste man ständigt ha. Här avbrytes vårt samtal av en medlem, som kommer för att klara en fackföreningsbok. — Vi avlägsnar oss diskret och framför nu till K. V. Svensson vår tidnings hjärtliga hälsning från Gustavsbergare i allmänhet och avdelningsmedlemmar i synnerhet på hans 60-årsdag den 3 juli. — Detta om detta...

gr

Våra gymnaster

blevo under ett par kvällen i mitten av mars inbjudna till Eriksdalshallen på den s. k. Lingveckan.

Efter att ha upplevt ett dussintal strålande uppvisningar i en förstklassig gymnastikhall, riktar gymnasterna ett tack till ABF och håller tummen för Gezelius & Co. i deras arbete med myndigheterna för det nya gymnastikhuset i Gustavsberg.

Rolf.

Vår Vårvandnings-pristävlan.

Bilderna voro från:

1. Pumpen vid Farsta slott.
2. Uthuggningen i backen i skogsbrynet mot Långträsket.
3. Vid Sjöstugan.
4. Vindstrappa vid Charlottendal.
5. Vattenståndsmätaren vid pumpstation vid Långträsket.
6. Nyvik.
7. Stenmuren i skogen, ej långt från bild 2.
8. Vägen vid Långträsket mot Lemshaga.

1:a pristagare, Nils Wiklund, Mariagatan 4 får en Silva-kompass, 2:e man, Ragnar Andersson, samma adress, får friprenumerering på Gustavsbergaren. När blir nästa vandring Rolf?

Red.

Födda:

- den 31 mars Bo Gustav, s. t. cem.-arb. Gustav Sigfrid Andersson och h. h. Anny Maria f. Andersson, Mörtlös 1: 485,
- den 6 april Eva Christina, d. t. ing. Anton Lennart Backman och h. h. Elly Anna Kristina f. Gustavsson, Gamla vägen 12,
- den 15 april Gertrud Vivianne, d. t. lastkarl Sune Alfred Norling och h. h. Eva Gertrud f. Pettersson, Bergsgat. 1 b,
- den 4 maj Anna-Maria, d. t. transp.-arb. Erik Valfrid Almer Berglund och h. h. Eeva Ilona f. Rajala, Hästhagsterrassen 3,
- den 21 april Carl-Olof, s. t. djurskötaren Karl Alfred Helge Ekström och h. h. Astrid Viola f. Karlsson, Farsta,
- den 13 maj Karl Sören, s. t. maskinmontör Reinhold Metodius Westerberg och h. h. Tyra Amalia f. Otter, Höjdhagsvägen 9,
- den 16 maj Laila, d. t. kont. Erik Yngve Nyström och h. h. Grete f. Raloff, Skeviksgat. 9.

Vigda:

- den 28 maj elektrikern Karl Harry Ek-lund, Verdandivägen 11, Norrviken och Maj-Britt Aina Margareta Johansson, Mariagat. 1,

Från konfirmationen.

Allan Andersson, Björn Axelsson, Roland Axelsson, Per Olov Fransson, Henry Lennart Friberg, Stig Holmén, Karl Gunnar Johansson, Göran Johansson, Sten Erik Lundgren, Hans Erik Nordgren, Sune Olsson, Ingvar Pettersson, Bo Persson, Lennart Persson, Birgitta Adborn, Ulla Ahlgren, Vanja Andersson, Inga-Greta Asp, Alice Bengtsson, Margit Ekström, Ulla Forslund, Ulla Jansson, Alice Johansson, Margareta Jönsson, Ann-Mari Karlsson, Marianne Mattsman, Sonja Mattsman, Britt-Marie Möller, Ulla Nordström, Vivi-Ann Pettersson, Sigrid Rosenblad, Majt Samuelsson, Anita Skoglund.

- den 4 juni porslinsarb. Emil Signar Eriksson, N. Stenhuset och Iris Viola Lithander, N. Stenhuset,
- den 5 juni porslinsarb. Sven Enar Vangler Johansson, Mariagat. 13 och Margareta Linnéa Karlsson, Höjdhagsvägen 17.

- den 9 april Johansson, Johan Albin f. d. arrendator, Aspvik 1: 180, 69 år,
- den 16 maj Jonsson, Maj Gunhild aff.-bitr., Hästhagsv. 10 a, 23 år,
- den 25 maj Karlsson, Albert f. d. städare, Hästhagen 1, 84 år,
- den 27 maj Olsson, Karl August Aldor f. d. förman, Grindstugat. 1, 59 år,
- den 29 maj Skoglund, Uno Robert s. t. trädg.-arb. Uno Bertil Skoglund och h. h. Margareta f. Lindström, Farsta, 7 år,
- den 31 maj Sander, Knut Oscar f. d. div.-arb., Tallåsen 14, 72 år.

Döda:

- den 7 april Östlund f. Lejonmark Elin Matilda h. t. byggn.-snick. Leonard Östlund, Stora Kovik 1: 12, 79 år,

En lyckad Möbelutställning

hade vi i FOLKAN. Det bevisar att Gustavsbergarna sätta värde på "Bra möbler till låga priser". "Titta in" till oss vid behov av möbler — — — vi leverera fritt Gustavsberg.

AB Stalands Möbler

Folkungagatan 48. — Tel. 42 31 91, 44 31 68
Vid Medborgarhuset — centralt på Söder.

Fotbollen rullar . . .

Fotbollen har börjat rulla igen. Det var stockholmsklubben Sture som inledde dansen kring läderkulan. Ekvallen var valplatsen och Gustavsberg var nog ofin att avfärda gästerna med 6 mål mot 0. Eftersom det var sista söndagen i mars, var planen litet tung att springa på, och hemmalaget hade den bästa konditionen.

Lördagen den 2 april gästades Porslinsbyn av järnmännen från Sandvikens A.I.K., som spela i div. II. Det blev en spännande och god kamp, som Sandviken vann med 2—0. Det var en trevlig bekantskap med järngänget, som man gärna skulle se förverkligad även i bandy.

På söndagen den 3 april vann B-laget över Nacka A-lag med 1—0, målet påpassligt inspelat av 'Lillis'.

Lördagen den 9 april gästades vi av div. III-laget Spånga I.S. Sällan har väl en match varit mera omväxlande än denna, och man följdes åt i målprotokollet tills i matchens sista minuter, då Spånga gjorde det avgörande målet och vann med 4—3, och det var förresten ingen orättvisa det heller.

Söndagen den 10 april kom så Djurgårdens B-lag hit, och det blev stundtals en riktig välspelad match. Gustavsberg gjorde första målet, men sen kom gästerna med en slutspurt som gav vinst med 2—1. 'Lotta' Lindblom dömde och nötte nog visselpipan mer än vanligt, vilket kanske inte uppskattades till fullo av publiken.

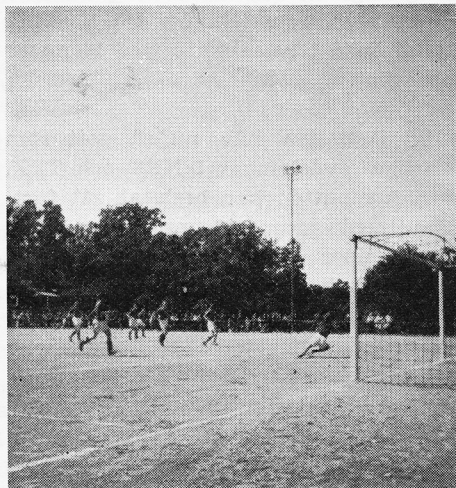
Annandag Påsk mötte så Saltsjöbadens A-lag Gustavsbergs B-lag. "Baden", som vann med 3—1 kan helt tacka sin utomordentlige målvakt, som var totalt omöjlig för våra forwards att överlista. Nyberg glänste i halvbackskedjan och "Sotarn" och Stefani gjorde konstner i kedjan, men man glömde den svåraste konsten — att göra mål.

Tidigare på dagen hade A-laget slagit Djurholm med 5—1 i lilla D.M. på Östermalms idrottsplats.

Söndagen den 24/4 mötte Gustavsberg på Saltsjöbadens gröna matta Nynäshamns I.F. i våromgångens första seriematch. Nynäs, som tidigare turnerat i Danmark, var i en strålande kondition, Gustavsberg verkade en aning trögare. Nynäs gjorde första målet genom v.y., som sköt hårt på Landis, varefter bollen skruvade sig in i målet. 0—1.

Gustavsberg reducerade genom ett vackert långskott i ena klykan av Nisse Lööv, vackert framspelat av Torsten Jerka. 1—1 stod det i halvtid, trots att Gustavsberg hade fördel av den starka vinden.

Under andra halvlek visade Nynäs

sitt kunnande och vann rättvist med 3—1. Gustavsberg hade förlorat höstens melodi.

Onsdagen den 27 sammandrabbade så Gustavsberg med Essinge, likaledes i serien. Essinge idrottsplats var kantad av mycket folk, då spelet började. Gustavsberg ställdes att spela mot solen, som märkbart generade Landis i målet. Sixten återfanns på sin plats i centern, och det såg ut, som om "Berget" hittat melodin igen, när Sixten sin vana trogen, gjorde det första målet.

Så kom Essingegrabbarna igång och ordnade 2 eleganta mål, men hade oturen att få en spelare skadad och med 10 man i laget kunde man inte hindra, att Gustavsberg kvitterade genom Massen, som på passning av Jerka behärskat bredade in bollen vid ena stolpen.

Något senare kom Sixten igenom på vänsterkanten, men han fälldes. Bollen gick emellertid till Jerka, varför domaren underlät att blåsa, och Jerka pinnade elegant ena backen och "tassade" in kulan över kritlinjen och Gustavsberg ledde med 3—2. Jubel från medresta Gustavsbergare och fula ord från hemmapubliken.

Söndagen den 8 maj slogs Gustavsberg ut ur Lilla D.M. av Järva med 3—2. Järva, som spelar i klass III hade initiativet matchen igenom, och vann rättvist. Kinna-Gustavsson skall visst komponera en ny melodi för Gustavsberg, eftersom man inte är säker på att finna den gamla.

Torsdagen den 12 maj sammandrabbade Stockholms I.F. och G.I.F. i en seriematch på Ekvallen, som nu äntligen blivit godkänd för fotboll i klass I.

Stockholmsgrabbarna började lovande och spelade mycket kombinationsrikt men kom snart av sig och föll in i Gustavsbergs mera robusta stil.

Nyberg spelade i stället för Östlund och Lillis i st. f. Nisse Lööv. Sixten gick center och det dröjde inte länge, förrän han antecknade sig i målprotokol-

let med ett 20-metersskott i vänstra målklykan. 1—0 till "Berget".

Så fick stockholmarna en straffspark, men den slog man utanför. Gustavsberg behöll ledningen och vann alltså första halvleken med 1—0.

Nu trodde man nog allmänt att "Berget" skulle vinna, men det lossnade inte för Sixten & kompani, utan det blev i stället Stockholms I.F. som kvitterade till 1—1 och det resultatet stod sig till speltidens slut.

Sixten och Jerka var bäst i kedjan och Hånell och Nyberg i försvaret. Landis i målet briljerade med några perfekta utboxningar och gjorde för dagen ingen hårresande utrusning.

Onsdagen den 18 maj gästades Gustavsberg av Stockholmskamraterna. Ekvallen var i ett utmärkt skick och maj-solen log emot oss, när Blåsorkestern ställde upp i cirkeln och på gott Råsundamanér blåste ut sitt välljud för den församlade menigheten. Det kan också hända, att styrelsen av en händelse läst berättelsen om Jerikos belägring och därför lät stöta i hornen för att uppmjuka motståndarnas försvarsmurar.

Att denna teori var riktig bekräftades snart, ty utan någon som helst svårighet bröt Japsen sig igenom och nättade 3 gånger med jämna mellanrum, mycket tack vare att centerhalven hade förläskat sig i Sixten och beskyddade honom mycket noga, så att han inte skulle få en boll i huvudet. Det fick emellertid Japsen.

Stockholmskamraterna kvitterade genom v.y. som lurade ut Landis ur målet och sedan slog in en lyra i den tomma kassen.

Så fick Gustavsberg en straffspark, och Wiberg klev fram och slog bollen . . . brevid. Det gjorde han emellertid inte i andra halvleken, då han passade till Landis, som i sin tur tog så god tid på sig, att han . . . missade, och bollen petades i mål av den framstormande vänsteryttern.

Så gjorde Japsen sitt tredje raka, och därefter kvitterade Kamraterna genom Kalle Högberg, som sköt en markboll under Landis, som kaste sig förgäves. Slutresultatet blev 3—3.

Kamraterna hade ett gott samspel och var nog det bästa laget. Gustavsberg spelade med B-lagets högervinge, Stark och Lillis, och de skämde inte ut sig, Nisse Lööv gick back med stor framgång i st. f. Dahlgren, som blivit trampad på tårna. Kinna-Gustavsson, som tränar grabbarna, tyckte, att det går inte att sova och spela fotboll samtidigt, annars var det all right.

Söndagen den 22 maj var det stor idrottsdag i Älvsjö med fotboll, handboll, rugby och allmän idrott. I fotboll

Smånytt från Gustavsbergs fabriker

Fågelbad i chamotteskulptur av Stig Lindberg pryder nu en blomrik gräsmatta med gångar och vilsoffor, där gamla glattsorterings och kolbodens skröpliga lagerhus en gång dominerade. Just nu fröjdar svarta tulpaner och röda lupiner rastande porslinare, som solar sig å den luftiga planteringen.

Nedre Stenhuset har fått nyinredda lägenheter med WC och de gamla uthusen vid Algatan har rivits. Ett luftigt

stängsel ger nu en trivsam insyn till fabriksgården, som i sinom tid kommer att bli ändå trivsammare med blommor och grönt.

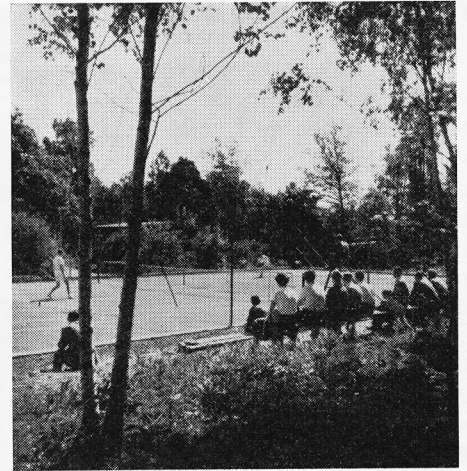
Fabriksradion når nu så gott som samtliga avdelningar i HPF och TPF. Musikkommittén har beslutat att fortsätta med grammofonprogrammen på samma tider som hittills och att skivarkivet skall kompletteras med ny och lättare underhållningsmusik. En gång per vecka utsändes "Personalnytt" på rasten vid 15-tiden. Ännu återstår trimning av högtalarna innan sändningarna kan anses njutbara.

Kolonitäppor växer fram vid Akerlyckan, där ett stort antal odlare och »Södersvedstorp» prövar lyckan med grönsaker och potatis. I regel har man ett land på 30 kvm att bruka och för att hålla samman det hela har man bildat en liten koloniträdgårdsförening.

Valdemarsudde, Prins Eugens konstnärshem, gästades av Fackföreningen, den 18 maj. Två fullsatta bussar kulturellt intresserade gustavsbergare mötte upp till den trivsamma utflykten.

Bullar och te kan man nu få köpa i HPF:s lunchrum som omväxling till Lorangan och Farstamjölken. TPF:s lunchrum konkurrerar med härliga smörgåsar å 20 öre och har också BKF:arna som gäster.

Stipendier för den som vill gå på vin-

Korpmatch i tennis.

terkurs å Folkhögskola finns att söka även i år genom Personalavdelningen.

Blåsorkestern har framträtt med konserter på Kvarnberget, Ekvallen och i Folkparken och planerar nu att bjuda kvällsmusik i samhällets olika delar under sommaren. Referenten hoppas att musiken börjar i Höjdagen.

Kooperativa Terrängmästerskapet vanns den 31 maj av Valfrid Berglund. Bland juniorerna kom Alf Rosén och Bengt Johansson på 2:a och 3:e plats.

Aspvik intogs den 12 juni av Sanitetsavdelningen med barn och blomma. Man hade en härlig dag med vila, kaffe och saft, lekar och dans. Teglund med vidhängande luta sken som en sol och Aspviks tjusning upptäcktes av många gustavsbergsbor.

möttes Gustavsberg och Älvsjö A.I.K. i en spännande uppgörelse, som hade kunnat bli oavgjord.

Under den första halvleken spelade gustavsbergarna dåligt, och den för dagen nye vänsteryttern Bylund intresserade sig mera för "Benke", som gick linjeman, än för bollen. "Masen" gick center i st. f. Sixten, som inte kunde få ledigt, men han stoppade upp spelet alldeles för mycket.

Nisse Lööv är den verkliga klippan i försvaret, liksom Hånell, men Wiberg får nog ta åt sig äran av, att det blev 1—0 till Älvsjö, då han hoppade över bollen och lät den passera till Älvsjös v.y., som tacksamt bredade in bollen i mål.

2—0 blev det litet senare genom samme man, men då hade redan 2 minuter gått över den ordinarie speltiden. Domarens klocka strejkade.

I andra halvlekens början ökade så Älvsjö till 3—0, genom att slå bollen ur händerna på Landis.

Men sen var det slut för de blivande Östsvenskarna. Gustavsbergarna hade

möblerat om i pausen. Japsen gick åter v.y. med stor framgång och Bylund och Stark bildade högervingen. Plötsligt rann Japsen igenom och gjorde det första reduceringsmålet.

3—2 blev det något senare genom Bylund, som slog på ett skruvskott, inför vilket målvakten stod maktlös.

Så gjorde Landis sitt paradnummer, den mystiska utrusningen, och 4—2 var ett faktum.

4—3 gjorde Stark, sedan han först tagit sig förbi backarna, och det blev slutresultatet. Oavgjort hade varit rättvisare.

Gustavsbergs andra halvlek blev fotboll av bra märke, och Älvsjö hade all möda att klara de många och farliga anfallen. Alla grabbarna spelade bra och ska någon framhållas före de andra, så är det Landis i målet, som gjorde några fantastiska räddningar och allmänt av Älvsjöpubliken framhölls som betydligt bättre än hemmamålvakten.

Söndagen den 29 maj gick den sista seriematchen på Ekvallen för vårsäsongen. Blåsorkestern spelade före matchen

under Per Gynt-eken och vågade sig inte ut på planen. Inte behöver man vara så blygsam, ty även om man spelar i "bara mässingen", så kan vi väl åtminstone få titta på träblåsarna.

Det gästande laget från Eriksdal och Gustavsberg spelade sedan oavgjort 1—1, och därom är inte mycket att orda. Gustavsberg blev således femma i Stockholmsserien klass I södra, och denna placering är mycket god, om man räknar med att det är första året man varit med där, och att man varit hänvisad att spela de flesta matcherna på bortaplan.

Av de hemmamatcher man spelat på Ekvallen ha alla slutat oavgjorda. Vi ha ett bra försvar, men kedjan är inte av samma klass. Det saknas något väsentligt, det saknas matchvinnare, ty det är till slut endast målen som räknas. Men det klarar nog Kinna-Gustavsson, om han får tid på sig, och grabbarna är lika träningsvilliga som hitintills. Vi kan därför se med tillförsikt fram emot den kommande säsongen.

Arman.

Fackliga spalten

Ang. olycksfallsförsäkringen.

Alltsedan fackföreningen tecknade sin kollektiva olycksfallsförsäkring har det administrativa arbetet i samband med försäkringen legat på två händer. Fackföreningen har inkasserat avgifterna och utfärdat bevis på fackligt medlemskap, medan E. J. Johansson ombesörjt det övriga arbetet. Detta tungrodda system har medfört betydande olägenheter genom att den skadade fått springa på olika ställen för att få ut sin skadeersättning.

Vid senaste fackföreningsmöte uppdrogs därför åt styrelsen att undersöka förutsättningarna för en förenkling. Styrelsen har därför beslutat att allt arbete i samband med olycksfallsförsäkringen skall besörjas av fackföreningen från och med den 1 juli 1949.

Fackföreningens sjukhjälp.

Vid avtalsuppställningen 1947 erhöles Gustavsbergs arbetare för första gången lön vid inträffad sjukdom. Detta innebär i stort sett att halv grundtimlön jämte index utbetalas under 48 arbetsdagar per år. Berättigad till detta är varje arbetare efter 6 månaders anställningstid. Trots att denna sjukhjälp har lättat de ekonomiska bekymren för många är det dock inte tillräckligt. Detta gäller då särskilt vid långvariga sjukdomsfall. Fackföreningen har därför vid olika tillfällen diskuterat möjligheterna att bilda en hjälpfond för sjuka medlemmar, och årsmötet beslutade även att i princip starta en dylik kassa.

Beslutet innebär att varje månadsavlöning skall utbetalas med jämna kronor, medan alla ören skola avdragas och fonderas för sjukhjälp. Teoretiskt sett betyder detta att varje arbetare avsätter ca 50 öre per månad. På 1000 arbetare gör detta kr. 500:— per månad eller 6000:— per år. Några regler för

Korpfotbollen mellan avdelningarna går på i ullstrumporna. Då alla spelar mot alla kan vi inte skönja slutställningen. Fullt hus på Ekvallen tycks det vara av hejaropen att döma och skadorna visar också en tendens att öka. Hur vore det om man till nästa år skulle gå in för gummiskor och låta ordinarie fotbollsspelare vila?

Attahundra besökare noterades under maj. För juni har ref. tappat räkningen. Det rör sig som vanligt om folk från alla världens hörn, husmoderföreningar och kvinnogillen, kooperativa föreståndare, kommunalmän, studerande, arkitekter och socialarbetare. KF:s styrelse och förvaltningsråd gjorde visit den 24 maj.

Dbg.

utbetalning av sjukhjälp ha ännu inte upprättats, men så mycket kan redan nu sägas att bidrag kommer att utgå till alla utan behovsprövning. Bestämmelser måste även finnas angående sjukhjälpens storlek och under hur lång tid i följd bidrag skall utgå etc.

Vid förhandlingar med företagsledningen har man ställt i utsikt att avdragen kunna påbörjas någon gång efter semester. Det är vår uppfattning att detta kan träda i kraft redan den 1 augusti 1949.

Det offer som dessa avdrag kommer att utgöra blir av underordnad betydelse i förhållande till den hjälp som kommer den sjuke till del i en svår ekonomisk situation. Även detta har varit vägledande när nu äntligen fackföreningen beslutat bilda ovannämnda sjukfond.

Motioner till förbundskongressen.

Till Fabrikarbetareförbundets kongress, som hålles den 23—30 augusti, har vår avdelning insänt nedanstående motioner. Även om det skulle vara lockande att göra några kommentarer kring motionerna, låta vi dessa tala sitt eget språk och vänta med kommentarerna till ett senare tillfälle.

Ackordsriktpunkter för minderåriga.

I de flesta avtal är åldern för vuxna arbetare satt till 19 år för män och 18 år för kvinnor. Efter denna ålder skall full timlön eller ackordslön utgå till fullgodare arbetare.

Även om en gränsdragning mellan minderåriga och vuxna måste finnas, speciellt när det gäller rena timlöner, blir dock förhållandet ett annat när det avser utgående ackordslöner.

Inom industrin ha ofta upprörande orättvisor förekommit, när det gäller lönesättningen för minderåriga. För närvarande har arbetsgivaren möjligheter att i stor utsträckning själv bestämma vad som är att räkna som minderårigt arbete eller inte. Detta har även medfört att arbetsgivaren sätter olika ackord på samma arbete, ett ackord för den minderårige och ett för den vuxne. Om vi utgå ifrån att ackordet för den vuxne är lika med 100 proc. så erhåller den minderårige t. ex. 70 proc. Ett dylikt förhållande är uppenbart orättvist och föga ägnat att stimulera den unge arbetarens prestationsförmåga.

Genom ett dylikt godtyckligt system av arbetsvärdering har den arbetsgivare som kunnat använda minderårig arbetskraft kunnat tillskansa sig stora ekonomiska fördelar. Att på detta sätt nyttja den minderåriga arbetskraften anse vi oriktigt varför vi föreslå, att kongressen måtte besluta uppdraga åt förbundsstyrelsen

att hos LO hemställa om upptagande av förhandlingar med Arbetsgivarföreningen med krav om att lika lön

för lika arbete även bör tillämpas för minderåriga.

Administrationsbidrag till avdelningar.

Fackföreningsrörelsens arbetsuppgifter ha utvidgats allt efter rörelsens tillväxt och omfattning. Efter att tidigare uteslutande ha sysslat med rena lönefrågor ha numera de sociala och kulturella problemen intagit en dominerande plats i avdelningarnas arbete. Det har även medfört betydande svårigheter att på lediga stunder utföra det mångskiftande arbete som tillkommer de lokala avdelningarna. I de större avdelningarna har det därför ansetts nödvändigt att i allt större utsträckning tillsätta fast anställda funktionärer. Ekonomiska svårigheter ha dock i flera fall lagt hinder i vägen för en dylik omorganisation av fackföreningarnas arbete. Genom dessa missförhållanden finns det utan tvivel ett stort antal avdelningar inom förbundet vilkas arbete icke skötes på ett tillfredsställande sätt.

När nu vårt förbund blivit ett renodlat fabriksarb.-förbund torde det även finnas förutsättningar att lämna ekonomiska bidrag till större avdelningar för vars verksamhet det är nödvändigt med fast anställd funktionär. Detta skulle betyda en uppräckning av fackföreningarnas lokala arbete samtidigt som kontakten mellan förbundet och berörda avdelningar bleve starkare. I anslutning till vad här anförts föreslå vi

att kongressen beslutar, att administrationsbidrag skall utgå, med belopp som av förbundsstyrelsen beslutar, till avdelningar med minst 800 medlemmar.

Angående avgiftsbefrielse.

Enligt nuvarande förbundsstadgar § 9 mom. 2 är medlem befriad från avgift om han arbetat under 24 timmar per vecka. Då det inom vårt förbunds verksamhetsområde, börjar bli ganska allmänt att kvinnor äro halvtidsanställda vid olika fabriker har denna 24-timmars gräns medfört betydande olägenheter. Detta gäller i särskild hög grad de gifta kvinnorna som måste bidra till familjens försörjning genom deltidsarbete. Deras arbetstid blir då antingen på för- eller eftermiddagen och utgör i regel 4 timmar per dag vilket per vecka uppgår till 24 timmar. Alla sådana gränsfall medför att full avgift måste erläggas.

I detta fall, liksom på alla övriga områden där man måste sätta en gräns vid ett visst givet tal, kommer det alltid att uppstå svårigheter. Då nu dessa olägenheter uteslutande drabba de kvinnliga arbetarna, som redan tidigare äro efter-satta i lönehänseende, få vi härmed föreslå att kongressen måtte besluta

att § 9 mom. 2 d. andras från 24 timmar till 30 timmar. A. Ö.

Bostadsbristens överman

Man skall äta under sin inkomst, klä sig efter sin inkomst men bo över sina tillgångar, säger engelsmannen. Det valspråket har doktor Egnell, doktor Berndtssons vikarie, gjort till sitt. Stolt men utan choser demonstrerar han sitt hem, motorseglaren Saga av Stockholm, som ett par veckor under våren var allmänna samtalsämnet i Gustavsberg. Och det är inte att undra på att den originelle doktorn dragit uppmärksamhet till sig.

Redan när Saga kom seglande in i Farstaviken och lade till vid kajen, anade de första nyfikna, att något nytt kommit till Gustavsberg. Och den aningen besannades. Det är inte vilken doktor som helst, som löser sitt bostadsproblem som ingenjör Egnell. Bland andra meriter räknar han även ingenjörsexamen. Och det är väl en av förutsättningarna för att komma på idén med ett flytande hem. Men dessutom måste man liksom doktor Egnell vara något av en tusenkonstnär och sen barndomen van vid sjön. Motorseglaren Saga är utvald bland aderton andra båtar, byggd av prima ekspant, 13 1/2 m. lång, 5,6 m. bred, djupgående 2,3 m. och har en segelyta av 90 m². Den är försedd med en 44 hästars avancemotor, tändkuletyp, som tar 20 min. att starta. Men sen går den som ett urverk med en fart av sex knop. Alla dessa egenskaper hade Saga, när doktor Egnell blev ägare till den, och det räcker en god stund, men för att bli tjänlig som bostad året runt behövdes en ordentlig ombyggnad. Och den har doktorn gjort med ingenjörens grundlighet. Nu är Saga ett varmbonat underverk med centralvärme, elektriskt ljus och överhuvud de bekvämligheter, som man räknar med i en förstklassig, modern lägenhet. Varje utrymme är tillvarataget. Inte ens telefon saknas. Den kopplar doktorn till riksnätet när han

ligger längre på en plats. På väggarna hänga tavlor. Särskilt lägger man märke till en tax målad av xylografen Kalle Andersson i Grisslehamn, den bekante förebilden i flera av Albert Engströms historier. En dyrgrip är också en båt snidad i trä under en långresa mellan England och Australien. Till och med seglen på den äro av trä.

Det är inte att undra på att doktorn inte vill byta bostad med någon. I den trivsamma salongen med äkta mattor på golvet kopplar han av efter arbetsfylld dag. Han spelar de flesta instrument: piano, fiol, mandolin, banjo och håller på att lära sig dragspel. Som prov låter han Flicka från Backafall mjukt tona ut i rummet.

Ett litet äventyr hinner doktorn berättat. Under en resa söderut från Grisslehamn råkade Saga in i en 21 sekundmeters storm. Doktorn stod själv vid ratten, och av den starka sjögången blev han sjösjuk. Han kallade på sin dåvarande gast och bad honom ta hand om rodret, medan han själv gick ned och tog medicin mot sjösjukan. När hankom tillbaka, var gästen försvunnen. Doktorn gick runt ett varv och ropade men fick intet svar. Orolig gick han ned i kajutan och tittade efter i toaletten om gästen möjligen gått dit. Men ingenstans fanns han. Efter ytterligare undersökningar runt styrhytten fick doktorn slutligen svar på sina rop. Gästen låg uppe på taket på styrhytten och surrade seglen, som voro fulla med is. Stormens dån hade överröstat doktors rop. »Det var kusliga ögonblick», slutade doktorn. »Jag hann tänka allt möjligt. Det var halt på däck och varje sjö slog över, så vad som helst hade kunnat hända. Men det goda hade spänningen med sig, att sjösjukan försvann som ett trollslag».

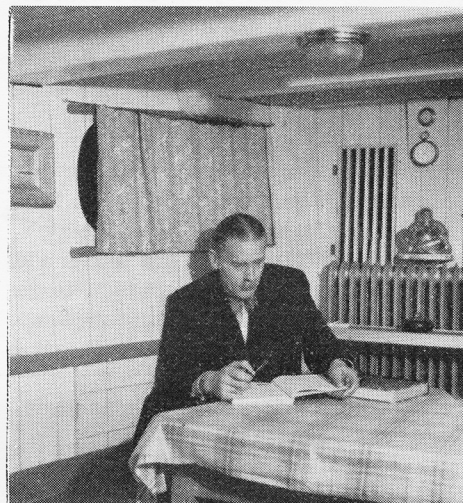
Tack vare sin flyttbara bostad kan

doktor Egnell utföra en samaritgärning i dessa läkarbristens tider. Utefter vårt lands långa kust finnas flerstades provinsialläkare, som digna under en alltför stor arbetsbörda. Till dem kommer doktor Egnell som en räddande ängel och övertar deras praktik för någon tid och ger dem tillfälle till vila och rekreation.

Men utan hjälp skulle inte ens doktor Egnell kunna klara sin motorseglare. Den hjälpen har han funnit i konstnären m.m. herr Andersson. Han är skeppare ombord och håller ordning på skutan. De två tycks komplettera varandra i det goda kamratskap, som är nödvändigt, där man är beroende av varandras uthållighet och rådighet.

Om man med fullt fog kan säga, att livet på sjön fostrar karaktärer och ger gott handlag, så återstår bara att lyckönska doktor Egnell, som kommit på denna kombination av sjöman-läkare, som utan tvivel gör honom skickligare i konsten att hjälpa lidande medmänskor.

Rier.

Skepparn.

Doktor Egnell.

GEVALIA

ett överlägset kaffe

Försäljes i Gustavsberg av

GUSTAVSBERGS MJÖLKFÖRSÄLJNINGSFÖRENING u. p. a.

LABRADOR

En vildmarksfärd

III

Nästa morgon packades allting lågt mot kanotbotten och surrades väl. Doc tog sin plats i mitten på kanoten. Pop stod på knä i fören och jag som var tyngst och kanske den starkaste stod på ett knä i aktern. Så gav vi oss i väg... Jag trodde att jag sett allt som var att se från en kanot, men detta överträffade allt. Skummet rök och virvlarna sågo otäckt stora ut. Vi tog in vatten skopvis, Karl Fishers ord angående "lämmandet av våra ben i floderna" såg ut att gå i fullbord, den hägringen liknade mer och mer verkligheten. Doc var vit som ett lakan, och musklerna i Pops rygg stod som knutna rep, svetten rann i strömmar ned för mitt ansikte, kanske det var kallsvett, framför oss låg ett stort träd halvvägs ut i floden. Vattnet rullade över det som en stor våg, jag trodde detta var säkert "Finishimo". Pops paddel arbetade mot öppningen mellan land och trädtopp. Jag "backpaddlade" så mycket jag vågade utan att lägga breddsidan av kanoten mot floden. Vi klarade oss med ett par fot, vi arbetade som galärslavar. Doc såg ut att ha förlikat sig med sitt öde. Mina armar kändes tunga som bly och

Söndagen den 30 jan. slog Gustavsbjergs A-lag Älta med 14 noll i en snabb match på Ösbysjön. Slutspelat i gruppen. Poäng: 9. Målkvot: 52—8.

B-laget slog Hellas i en hård kamp med 5—1. Målkvot: 69—1.

Jniorlaget slutligen utklassade Tallen med 31—0 och man börjar väl så smått att fundera på att vinna juniorserien.

Axman.

Hällen, Tjänstemannaklubbens sommarlogi, har fått ett par nya stugor, som invigdes under Pingsten. Det är tydligen en vacker plats, som vi hoppas få beskåda någon gång under sommaren. Men Aspvik är också ganska vackert.

jag kunde ha svurit på att min rygg var avbruten på ett par ställen. Aldrig har jag sett en mer välkommen syn än den sjöliknande öppning som låg framför oss. Här rullade floden in mot ett lågt berg och vi sneddade över till den motsatta sidan. Här var vattnet lugnt som en kvarndamm. Vi landade bakom en udde och jag fick våra grejor ur kanoten med Docs hjälp. Pop låg framstupa i gräset död för världen. Jag drog upp vår kanot och tömde ur vattnet. Doc gjorde ett par misslyckade försök att tända en cigarrett, så sade han: "Well, den gången trumfa ni liemannens ess, men jag skulle inte vilja göra om den färden för allt té i Kina". Pop vände på sig. "Bra gjort, no", sa han. Vidare påstod han, "Armarna inte här ännu. Kommer strax". Den kvällen gick den bästa delen av Doctorns "Medicin".

Vi beslöt att stanna här ett par dagar. Vi hade endast tjugo mil kvar på vår tripp och hela fem dagar att klara dem på, så någon brådska var det inte. Doc och Pop gick tillbaka uppåt floden, denna gång landvägen, för att ta några fotografier. Vi hade enligt Pop en liten rapid att passera och endast på en plats behövde vi bära vår kanot, sade han. På eftermiddagen satt jag och vaktade en svart björn, som var ivrigt sysselsatt med att fiska. Det tillgick så att han stack ned framtassen emellan två stenar ute i floden, så väntade han tålmodigt tills en fisk kom nära nog att skopas upp. Han missade ofta och på hans ilska grymtningar kunde jag förstå att han var långt ifrån belåten. Han fick se mig, och försvann som ett skott.

Vi gav oss iväg igen och passerade utan bråk vår sista rapid, och samma eftermiddag bar vi vår kanot över ett bergspass för sista gången. Vi hade nu endast åtta mil kvar och gott om tid. Vi kom till en kedja av små sjöar och här mötte vi en båt byggd som en svensk "snipa". En gubbe rodde och en fiskade med drag. Vi landade nära en liten bäck och satte upp vårt tält för sista gången. Hundra meter ifrån var två andra tält och en man i full fart med att koka mat.

Doc skrev i sin dagbok. Pop högg ved och jag rensade fisk, när en av de gubbarna vi förut sett i båten kom fram till oss och annonserade med typisk engelsk högdragenhet att vi måste flytta, vårt tält stod för nära deras plats. Doc kom över, presenterade sig själv och sade att vi skulle fortsätta vår färd om ett par dagar. "John Bull" såg inte belåten ut precis men bjöd Doc över till en grogg. De voro stax tillbaka och hans "Höghet" behagade spilla några ord på mig. "Jaså ni är svensk, jag trodde inte att svenskar vågade sig så här långt norr ut." Tonen var retfull, så jag svarede helt oskyldigt. "Jag såg att ni paddlade runt i ett gammalt vikingaskepp förut, så dom måste ha varit här innan ni kom, eller törs ni er ej ut i en kanot?" Det tyckte han inte om, så tittade han på Pop. "Han är väl svensk också kan jag förstå". Då blev jag ilska men svarade helt lugnt. "När vi först mötte honom så var han engelsk på utsidan och indian på insidan, men som jag inte tycker om otrevligt sällskap så vände jag ut och in på honom så jag fick det engelska inåt, nu är han all-right, men om inte en del människor slutar att vara spydiga så kan jag göra om samma manöver med dem och då kanske vi får en neger i sällskapet". Doc brast ut i ett rungande gapskratt och hans "Höghet" drog sig tillbaka ytterst förolämpad.

Så voro vi på väg igen och efter ett par timmars paddling låg vår resas mål framför oss "Lake Michikamau", stor som ett hav. Vi landade vid flodmynningen. Pop hade ännu ingen aning om hur vi ämnade ta oss ut här ifrån, så jag började "känna" mig för. Till min stora förvåning sade han: "Du går — jag går, båda två".

Klockan två hörde vi sullet av motorerna och tio minuter senare landade vår vän Fishers "Twin — Lockheed". Jag vet ej vem som var gladast, han eller vi. Pop såg ut som lammet det där ledes att slaktas. En halv timme senare var allt packat, kanoten surrad till "Pontoon-Studs", ett par minuter senare flögo vi över bergen, två timmar senare landade vi och skakade hand med Kinsey, som bjöd oss att stanna över natten. Doc såg mystisk ut. "Vill du sälja din kanot?", frågade han. Det gick jag med på. Han köpte filter och proviant nog för en annan tripp. Jag var rädd att han fått idéer". Men när Kinsey ropade på Pop, pekade på Doc och pladdrade något som lät som latin och sedan pekade på kanoten, förstod jag hur det var. Han gav Pop allting plus 75 dollar i pengar. Hedersgubbe. Pop sade inte ett ord, men ögonen kan också tala, han tog sin kniv med den hemgjorda slidan och lade den framför Doc. När han var färdig att gå och fann att jag lagt mitt 30—30 kalibergevär och alla skott jag hade kvar i kanoten, kom han tillbaka, tittade på mig en lång stund, så tog han den tunga silverkedjan han hade runt halsen och hängde den på mig. "Du vän — Jag vän, alltid... Kanske". Så var han på väg.

På kedjan hängde en liten flat dosa gjord av horn — Vad som är i den? — En bit av en ekorres svans — en fiskfena och en bit av en örnfjäder.

George Gustafson.

Sportfiske och fiskevård

Hur och var man får fiska finnes angivet i sportfiskeklubbens medlemskort och avskrift av "bevis om tillstånd till fiske med drag m.m.", utfärdad av Kungl. Maj:ts Befallningshavande i Stockholms län. På samma avskrift har inprickats de vatten som A.B. Gustavsbergs Fabriker ställt till sportfiskeklubbens förfogande.

För att bli medlem i sportfiskeklubben fordras dock, att sökande är anställd vid fabriken, eller har arbete i Gustavsberg och är boende inom Gustavsberg. Denna bestämmelse har åstadkommit en hel del funderingar. Den som är anställd vid företaget kan bo var som helst. Men den som arbetar i Gustavsberg, alltså anställd i t. ex. Konsum eller i kommunens tjänst måste vara boende inom Gustavsbergs Fabrikers egendomar. En som t. ex. arbetar i "samhällets" tjänst men är bosatt i Lagnö eller Alståket kan inte erhålla medlemskap. Entreprenör som har mer eller mindre tillfälliga anställda vid fabriken eller samhället kan således inte erhålla medlemskap. Denna bestämmelse har tillkommit därför, att bolagsledningen ställt fiskevattnen till sportfiskeklubbens förfogande under villkor att det skulle vara som rekreation för vid företaget anställda.

Innan en redogörelse för fiskevården lämnas skall en orientering angående fiskerätten göras. De principer, som ligga till grund för fiske i vårt land, äro att endast ägaren av i mantal satt jord och för avsondrad del, om särskild bestämmelse härom intagits i köpehandlingen hava fiskerätt. Fiskevattnen kan vara skiftat eller oskiftat. Fri rätt till fiske har varje svensk medborgare endast utmed våra kuster och i de större insjöarna 180 meter från land där ett stadigt 2 metersdjup vidtar. Med skiftat vatten förstås ett sådant vatten som vid köp eller annat rättsligt förfarande tilldelats mark eller tomtägare. Ägaren kan med fiskerätten förfara som han finner lämpligt. Oskiftat vatten är ett sådant vattenområde som är gemensamt för flera mark- eller tomtägare.

En delägare kan inte upplåta fiskerätten åt någon utomstående utan att de flesta övriga givit sitt samtycke. Men han kan anställa en utomstående att för sin egen räkning fiska i det gemensamma vattnet, vilket kan medföra en ensidig beskattning av fisktillgången, som kan rubba den jämnvikt som är nödvändig för en god avkastning. Om de flesta av delägarna upplåta fiskerätten åt andra kunna de som ej biträtt beslutet fiska med vilka lagliga redskap de vilja, utan att taga hänsyn till de begräns-

ningar en eventuell arrendator kan ha bestämt i fiskevårdande syfte.

För att avhjälpa detta kan vattnet skiftas eller om det skulle bli för små lotter eller i övrigt, om ett skifte anses olämpligt och för dyrbart, kan lagen om gemensamhetsfiske tillämpas, för att få ordnade förhållanden och rationell skötsel av fiskevattnen med många delägare. Detta gemensamhetsfiske stadfästes av Länstyrelsen under vissa villkor för en tid av mellan 10 till 25 år och kan nyttjas av delägarna i bolag eller enligt fastställd plan eller också kan det utarrenderas.

Fiske får bedrivas med de lagliga fiskekedskap, som sportfiskeklubben ur fiskevårdande syfte finner lämpligt bestämma. Varje fiskare bör dock särskilt lägga på minnet, att allt gäddfiske i Saltsjön, är enligt av Länstyrelsen utfärdad kungörelse förbjudet under tiden 1 maj t. o. m. 15 juni. I denna kungörelse äro olika fångstredskap uppräknade, men för att undvika missförstånd och icke giva anledning till kryphål har Stockholms Läns fiskevårdsförbund, med stöd av den tanke som ligger till grund för förbudet, uttalat att allt fiske med bete, oavsett om det är mekaniskt, eller levande, med undantag för långrev, skall beivras. Avsikten med förbudet är, att fisken skall fredas under åtminstone en del av lektiden. Återväxten kan annars inte bli tillfredsställande, och under lektiden är ju även gäddan lättast att fånga. I insjöarna är däremot inget förbud under denna tid. Gäddan har i all-

mänhet lekt färdigt i sötvatten till den 1 maj.

I Saltsjön är det förbjudet att använda fiskmjärddar o. d. som äro tillverkade av galvaniserad- eller annan metalltråd. För Gustavsbergs Sportfiskeklubb har dock sagts att mörtstuga får användas, men något medgivande ha vi dock inte kunnat få, vare sig från länsstyrelsen eller polismyndigheterna, angående tolkningen av detta fångstmedel. I motiveeringen för användande av galvaniserad mörtstuga har bl. a. angivits, dels att det ska vara runda ingångar av garn och dels att den fisk som på detta sätt fångas i viss mån är en ogräsfisk. Givetvis böra de ej heller användas som sumpar för fisk. Om fisk får gå i dylika redskap en tid, nöts det skyddande slemmet och fjällen av, och då kan fisken angripas av en sorts mögelsjukdom.

Med fiskevård menas upphjälpande och förbättrande av fiskbeståndet genom fiskodling och i sötvattenssjöar även av kräftodling, förbättring av fiskarnas lek- och uppväxtområden, förbättrande av miljön, efterhållande av ogräsfisk och fiskfiender, bekämpande av fisksjukdomar och gottgörelse av kulturens och industriens skador.

Det är alltså stora fiskevårdande uppgifter sportfiskeklubben har. Betänker man dessutom att fisk i mycket större utsträckning än hittills kommer att bli mänsklighetens föda, måste krafttag till för att nå bästa möjliga resultat. I världen finnas f.n. c:a 2 och en kvarts miljarder människor, 50.000 födas pr dag. Det beräknas att en hektar odlad jord lämnar föda åt en människa, och den odlade jorden beräknas till en miljard hektar. När man dessutom vet, att den odlade jorden ständigt minskar på grund av industrins expansion, erosioner, ytvattensänkningar m m., kan man med ganska stor visshet antaga, att havens rikedomar kommer att bli föremål för rationell skötsel och fiske. Hur det då kan gå med sportfisket är en annan historia. Vår uppgift är, att väl vårda oss anförtrödda vatten. Visa hänsyn till hyresgäster som bor utmed vattnen. Låt dem känna sig ostörda; för dem är sommarnöjet en rekreation. Respektera stängsel, de äro ju till för att hindra kreatur förstöra grödan och andra kulturer.

För efterlevnaden av lagar, förordningar och föreningens stadgar utövas tillsyn av särskilt förordnade tillsyningsmän och av polismyndigheterna. Varje medlem bör dock hjälpa till att upplysa andra om, att det är olovligt att bedriva fiske utan medlemskap. Varje medlem är skyldig att anmäla tjuvfiske till styrelsen eller tillsyningsmännen.

Tjugo tusen yngel vidarebefordras.

Amerikaglimt

Från Gustavsbergspojken John Johnson, som gästade oss i vintras, har vi fått brev. John berättar om sin dagliga gärning, vilket vi med nöje återge. Han skriver på engelska och vår medarbetare översätter.

Nordamerikas sydvästra stater ha ett av världens rikaste kopparmalmsområden, särskilt då det är fråga om tillgångar med låghaltig kopparporfyr. För närvarande äro många sådana gruvor i gång, och de sysselsätta tusentals man och lämna hundratusentals ton kopparmalm. Som nummer ett bland Nordamerikas stater kommer i detta avseende Arizona.

Man använder två tillvägagångssätt för att utvinna malmen. Vid det ena sättet, som kallas leaching (urlakning) får man oxiderad malm i de flesta fall från daggruvor. Malmen krossas först till stycken om ca 7/8" (ca 20 mm) eller mindre. Sedan besprutar man den eller dränker den med en lösning av svavelsyra och vatten. Koppars i malmen går i lösning, som sedan ledes till en behållare innehållande järnskrot. Efter en tid kommer lösningen så att säga att äta upp järnet och i dess ställe avsätter sig en jordlikt substans, som är i det närmaste ren koppar.

Det andra tillvägagångssättet kallas flotation. All sulfidmalm med låg kopparhalt extraheras medelst detta sätt. Den krossade malmen går till något som vi kallar flotationsceller. Mineralet i malmen flyter av på den olja, som användes för detta ändamål, under det att det värdelösa materialet sjunker och föres bort. Förenta staterna framställer på detta sätt en stor del av världens koppar.

Det kräves ett betydande arbete för att kunna fastslå värdet av de låghaltiga fyndigheterna. Det kanske kan intressera Gustavsbergarens läsare att få reda på några av de preliminära åtgärder, som vi måste vidtaga för att fastslå värdet av de låghaltiga kopparfyndigheterna. Sedan platsen undersökts, och man gått igenom vad gruvlagarna kräver, blir den mest troliga åtgärden att uppgöra ett program för diamantborrning. Denna borrning kan ske till snart sagt vilket djup som helst. Borret skär en kärna, som i storlek kan vara från 2" ned till 7/8" (ca 50—20 mm) beroende på storleken på det borrh, som man använder. Kärnan visar berget, som borret går igenom. Prov tas, och man kan sluta sig till värdet av berget liksom även vilken metod, som man skall använda för att utvinna malmen.

Jag och mina kompanjoner äga The Arizona Consolidated Gold and Copper Mines Co., och för närvarande hålla vi på med diamantborrning i våra stora fyndigheter i Arizona. Bilden visar diamantborren i arbete. Detta slag av borrning är mycket dyrbar, och stora summor läggas ned på att fastslå värdet av en låghaltig kopparmalmsfyndighet. Som exempel kan jag nämna, att 3 svenska mil söder om våra fyndigheter har The Magma Copper Co. borrar med diamantborrar i mer än 4 års tid och lagt ut över 1 miljon dollars för denna borrning. Den uppdagade en kopparfyndighet värd mer än 600 miljoner dollars. Med andra ord: för varje dollar de lagt ned på borrningen, ha de stött på malm till ett värde av nära 600 dollars.

Det här är en mycket kortfattad redogörelse för driften i koppargruvorna i de sydvästra staterna av USA. Om redaktören och läsarna av Gustavsbergaren äro intresserade, skall jag vid en senare tidpunkt lämna en beskrivning av gruvdrift i Mexico, enär jag bedriver sådan verksamhet även där. Då jag nu slutar denna artikel, vill jag framföra mitt tack till redaktören och hans medarbetare för all den vänlighet, som visades mig och min son vid vårt besök i Gustavsberg i februari. Dessutom en hälsning till alla de gustavsbergare, som komma ihåg John F. Johnson från Ösbytorp.

Utplantering av gäddyngel.

För att alla ska känna ansvar finnes följande bestämmelser: "Medlem, som handlar mot klubbens intressen eller eljest visar sig vara ovärdig medlemskap i klubben, kan av styrelsen omedelbart avstängas i avvaktan på årsmötets beslut."

En sak som det ofta syndas med är att fångad fisk får ligga och självdö. För att fisken skall ha ett högt kvalitetsvärde fordras, att fisken slaktas omedelbart. Stick den med en kniv eller bryt nacken på den.

Söndagen den 8 maj i år anlände till Gustavsberg en lastbil med 500.000 gäddyngel. Gustavsbergs sportfiskeklubb hade 4 båtar i Farstaviken och Baggen och minst 2 man i varje och utplanterade på dessa områden 160.000. I Grisslinge voro även 4 båtlag, vilka utplanterade 200.000 yngel. Ösbysjön fick 40.000, och i Aspviksvattnen utplanterades 100.000. Fiskeriinstruktör Ernst Andersson var nöjd med arrangemangen och även vädret, snöblandat regn och hagel med vind på nordväst, var ett idealiskt väder för utplantering av fiskyngel. Stor försiktighet måste iakttagas, dels är ynglet ömtåligt och så representerar det rätt stora värden — utom transportkostnader kosta de 3 kr. tusen. Spridningen bör ske på skyddande och näringsrika ställen. Gäddan är själv en rovfisk, men som yngel har den många fiender t. ex. bland fiskar och sjöfågel. Om 3 å 4 år är den uppe i kilovikt och i bästa fall är det ca 3 proc. kvar av det utsatta antalet.

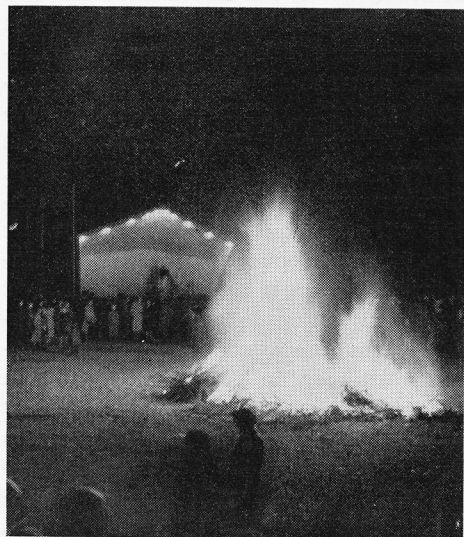
C. Wiberg.

Brytning av kopparmalm i Nordamerikas sydväststater.

Valborgsmässa

Böckerna och vi

Nära 1.000 gustavsbergare slöt upp i Folkparken för att hälsa våren kring valborgsmässoelden. Blåsorkestern konserterade, manskören sjöng de gamla vårsångerna och "Norrländ" — till ära för alla nyinflyttade norrifrån. Fackföreningens ordförande höll talet till våren och Sven Andersson läste följande rimsmide av Lekaren:

*Nu våras det i våra nejder
nu spira blommorna kring hank och stör
Nu lyser solen och trots världens fejder
var mänska gläds, när lärkans sång hon
hör.*

*Nu sjunga vi om blomstertid som följer
nu värms var själ av vårens rika skrud
nu ana vi den kraft som maj inom sig
döljer.*

Vid valborgsmässa tonar sångens ljud.

*Fem pojkar spela kula invid vägen
tre flickor hoppa hage utanför mitt hus
på ängen intill vägen är minsta pysen
trägen*

*att forma torn och tumlar utav sand
och grus.*

*Och mor i stugan putsar fönstren så de
blänka
ur garderoben hämtas vårkostymen
fram.*

*Allt talar liv, allt kommer mig att tänka
att våren nu är här med lust och glam.*

*Nu vandrar du till Skevik genom skogen
vid sidan följer flickan, fröken Vår.*

*Du längtar allt till lövad dans på logen,
till Aspviks ängar söndagsleden går.*

En kör av tusen röster ljuder ifrån lunden

i Sveriges fågelrikaste natur.

Av vinterns fjättrar ingen mer är bunden

Från moll går känslan glättigt in i dur.

En nederländsk författare från början av 1400-talet skrev vid ett tillfälle: "Om du får en bok i dina händer, bär den såsom Simon den Rättfärdige bär Jesus-barnet." Fullt så högräddande uttrycker sig väl ingen nu för tiden, men det ligger dock något av denna aktning för boken även hos många av vår tids boksamlare och bokläsare. Man behöver bara komma hem till någon meningsfrände i detta hänseende och se med vilken stolthet han förevisar sin boksamling. Man skulle nästan tro honom om att kunna göra som en biskop i början av 1300-talet, som utlovade sin biskopliga välsignelse till alla, som tillförde honom ett nyförvärv till hans boksamling.

Men det är inte bokens pris och sällsynthet, utan bokens underbara förmåga att kunna meddela kunskaper, vidga

*I Grindstugatan äppelträden lysa skära
och spaden förs av valkad hand i täp-
pans mull.*

*I Tallåsen, som ligger solen nära,
ren lyser vårens blom i blått och gull.
En lövhögs rökelse sig upp mot himlen
ringlar*

*den blånar över Höjdhagshusens röda
färg.*

*Från sälgens blom ett flor av frömjöl
singlar
på Kullens ängar och Mariagatans bran-
ta berg.*

*I Hästhagen det ängar ifrån branta häll-
lar*

*ur mossan spirar vårlök och viol.
Vid stranden fläktar det i ljumma kväl-
lar*

*och Farstaviken speglar vårens granna
sol.*

*Det skvalpar runt kring båtarna vid
viken,*

det fejas, mönjas, putsas för seglats.

*Från Parken höras tonerna av vårmusi-
ken,*

*ty gustavsbergarn bjudit Våren att ta
plats.*

*Så samlas vi i kväll i hoppets tecken
med glädje ska vi fira vårlig fest.*

*Nu stoppa vi små sorger uti säcken
och hälsa hjärtligt varje gladlynt gäst.*

*Vi önska Eder varmt välkomna vänner
till Valborgsmässoeldens ljusa bål.*

*Det skräp som vi i brasan bränner
må tolkas som ett löfte, som symbol:*

*att allt det mörka, fula, negativa
ska svinna bort vid brasans glöd i kväll,*

*att sol och värme, ljus, vår melodi ska
bliva —*

för VÅREN giva vi en rungande appell!

vyerna och skänka litterära skönhetsvärden, som man i främsta rummet bör tänka på. Ett häftat exemplar i billighetsupplaga av t. ex. Strindbergs Röda Rummet är alltid värdefullare än "Alltid Amber" i halvfranskt skinnband.

I fråga om boksamlandet finns även en annan typ, som tyvärr inte är så ovanlig. Det är avbetalnings-agenternas försäljning av litteratur i hel- eller halvfranska band. Inte för att det är något fel, vare sig på de böcker eller de band man säljer, men mycket ofta komma dessa endast att tjäna som dekoration i en bokhylla och stå olästa, som ett slags monument över försäljarens övertalningsförmåga eller ägarens vilja att lysa med en litterär smak, som han eller hon icke har. Det skulle vara intressant att veta hur många av dessa metervisförsålda böcker som någonsin bli lästa, ty det är ju i alla fall bokens uppgift.

En sak, som också skulle vara intressant, vore att göra en rundfråga varför man läser, men frågan kanske inte skulle vara så lätt att besvara. För min egen del kanske jag i hastigheten skulle svara: "Därför att jag inte kan låta bli." Det är ju inget svar, men bokläsandet har för mig blivit en så naturlig och självfallen sak, att det kommit att utgöra en väsentlig del av tillvaron. Det finns många andra anledningar, som man skulle kunna draga fram, men bokens alla underbara egenskaper har jag redan tidigare berört.

När man ser på våra dagars bokmarknad blir man ofta betänksam. Bokläsandet har ibland tenderat till att bli en slags tävlan om att ha läst så många som möjligt av de för dagen omskrivna och omtalade böckerna. Genom förläggarnas reklamtricks skapas "bestseller" och den litterära nollan blir "författaren för dagen". En bok, som inte är utgiven sista året, är gammal och inte längre aktuell, och detta för med sig att äldre litteratur betraktas som förlegad. Intet kan emellertid vara mera felaktigt. Om en bok överlevt decennier och i många fall kanske sekler eller årtusenden, visar det att i denna måste finnas något av värde, som alltid är aktuellt och aldrig kan bli förlegat. Denna äldre litteratur skänker oss icke blott sina rent konstnärliga värden eller ger oss den tidens syn på tillvaron och sätt att leva, utan den kan också hjälpa oss att få en klarare blick för vår egen tid och dess problem. Det är ofta så, att de närliggande problemen hindra oss att kunna se vår egen tid i stort och samma sak gäller nog om en hel del av våra författare.

Nu kanske någon invänder att allt det där kanske är riktigt, men att man läser framförallt för att få avkoppling och för-

Rasfrågan ur biologisk synpunkt

I min föregående artikel "Biologin i samhällsuppbyggandets tjänst" i första numret av Gustavsbergaren år 1948, bevisades, genom professor N. V. Hoffstein att två människor föds aldrig lika, men trots den individuella olikheten kan man utan tvekan sammanföra alla dessa millioner däggdjur av släktet homo till samma ras, olikheten i hudfärg till trots. Uppdelningen av släktet homo i olika raser med bestämda och tydligt markerade gränser har vetenskapen ingen möjlighet att lyckas med. Uppdelningen kan endast bli svart, brun, gul eller ljus hudfärg. Blumenbach har dock uppdelat människorna i raser en för varje världsdelen men George A. Dorsey tvivlar för sin del på sakens sanning i denna uppdelning. Han förnekar att någon antropolog kan säga var kaukasisk slutar och mongolisk börjar. Han säger också följande: Någon "arisk" eller "semitisk" ras finnes emellertid ej lika litet som en romersk emedan dessa termer äro språkliga fackuttryck och endast hava

ströelse. Det är en synpunkt som givetvis är av stor betydelse, men varför skall man nöja sig med mindervärdig förströelseläsning när det finns förstklassig? En litterärt sett välskrivnen "deckare" är inte sämre underhållning än en dåligt skriven, och en roman av Strindberg är inte sämre underhållning än en novell i Vecko-Revyn. Att en berömd författare alltid blir tråkig, medan en massproducerande veckotidningsnovell är underhållande, det är en bland de mest underliga fördomar i vår tid. Kanske är det våra dagars Kafka-epigoner, som ingivit läsarna denna egenomliga föreställning?

Det talas och skrivs dagligen om hobbies och fritidssysselsättningar och i detta sammanhang få vi inte glömma bort den kanske förnämligaste av alla, nämligen bokläsandet och boksamlandet. Boken är vår viktigaste kunskapskälla och en nyckel till främmande länder och tider. Den är ett medel att få avkoppling och förströelse och en stimulans för vårt eget tänkande och handlande. Sten Selander har gett uttryck åt något av detta när han skriver:

"Blott boken kom fram när det började
kvällas
kring leriga ängar och höstvåta fält,
så stod där ett marmorskimrande
Hellas
och lyste kring landet av gråsten och
svält."

Tom Sjöholm.
(Ur Vi och Vårt)

avseende på folk, som tala språk, vilka kunna hänföras till de ariska eller semitiska eller romerska språkgrupperna. Med tanke på människans ursprung, de lägre däggdjuren, torde det vara svårt att tänka sig några högre eller lägre raser. Beträffande hudfärgen hos de fynd som gjorts av forntidens människor kan naturligt nog inte hudfärgen bestämmas, förmodligen var hudfärgen mörk och negertypen skulle då vara mer ursprunglig. Enligt G. A. Dorsey vet vetenskapen ingenting om, hur de olika hudfärgerna uppkommit. Vad vi veta om hudfärgen är att den består av pigmentkorn i huden och skyddar innanför liggande delar från solstrålningen. Biologien förfäktar alltså att den ena typen är lika ren som den andra och den ena lika högtstående som den andra. En synnerligen intressant sak är, att i Indien nästan alla nyanser av hudfärg finnas, ehuru de ursprungliga inneånarna voro svarta. Från biologisk synpunkt skall man kunna säga, att huden hos Europas folk förlorat sitt pigmentskikt. När och varför detta skedde kanske aldrig blir klarlagt. Över varje diskussion av människosläktets raser höja sig likväl två synpunkter. Den ena är, att vissa typer synas uppstå inom vissa avgränsade områden. I synnerhet om dessa områden ligga isolerade för en längre tid, komma vissa kroppsliga drag att bli

mer markerade och framträdande. Den andra punkten är, att dessa kroppsliga drag varken med nödvändighet behöva vara biologiskt värdefulla eller hänföra sig till andliga egenskaper eller intellektuell prestationsförmåga. Med utgångspunkt från dessa vetenskapliga fakta te sig rashets och förföljelse mot oskyldiga människor, som ett mycket svart led i mänsklighetens historia. Historien har många sådana svarta blad, såsom t. ex. negerslaveriet och den svåra förföljelsen mot indianerna av de s. k. högre stående raserna. Men, handen på hjärtat, äro vi helt sakliga i denna fråga. Vi kunna visserligen känna oss ganska tillfredsställda, därför att det i detta landet icke har förekommit något av detta förfärliga förintande av människor, som råka ha en avvikande färg eller ett annat utseende. Men det förekommer ändå hårda antisemitiska uttalanden av människor, som man räknar till de intellektuella. Det kan tänkas att där fanatismen åker in där åker förnuftet ut. Vi skulle nog kunna enas om att rashetsen icke har med biologiskt vetande att göra, men framför allt att vi endast äro vanliga människor, som vi hoppas äro på väg mot en fullkomligare utveckling. Varken gul, röd, svart eller vit utan förnuftiga människor eller oförnuftiga.

H. Ytterberg.

Gustavsbergs Manskör

anordnade Kristihimmelsfärdsdag en resa med buss, Mälaren runt. Ett 40-tal personer, körmedlemmar med anhöriga, deltog i den trevliga utflykten.

Ögat fägnades under färden av den leende mellansvenska naturen, och örat, som sig bör, av sång och åter sång.

Uppehåll gjordes vid Strängnäs, där Domkyrkan besågs. De flesta av deltagarna knogade även uppför de 293 trappstegen i tornet för att beskåda ett stycke av Sverige lite från ovan.

Senare gjordes uppehåll vid Grips-holms slott, som besågs under sakkunnig ledning.

I kvällningen voro vi åter hemma i vår egen bygd igen, tacksamma och nöjda.

Deltagare.

TACK!

För vänlig hägkomst på min 50-årsdag ber jag hämed till vänner och kunder få framföra mitt hjärtliga tack.

Nils Westlund.

Lördagen den 25 juni

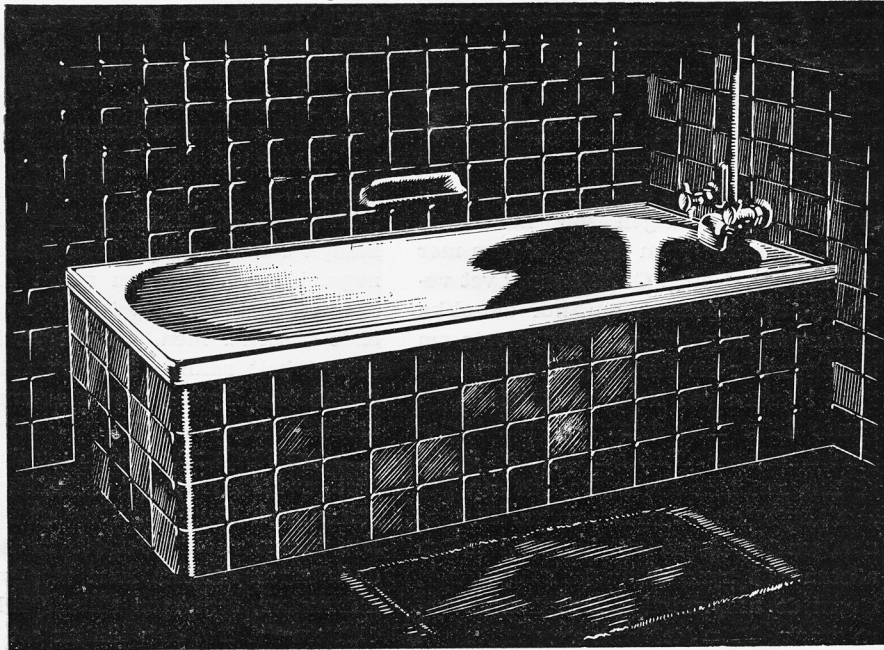
(Annandag Midsommar)

äro samtliga butiker stängda,
med undantag för mjölkförsäljning 8.30—10.

Konsum
Gustavsberg

TREVLIG MIDSOMMAR!

Herr Axel Björkman
Mariagatan 6
Gustavsberg

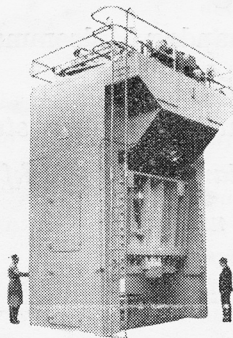
LÄTT

Porlinssemaljerat - Stryfast

Gustavsbergs helpressade stålbadkar

Från vår nya badkarsfabrik
levereras nu
i ständigt ökad omfattning
lätta... starka... porlinssemaljerade
badkar av stål
tillverkade enligt ultramoderna metoder
genom pressning av en enda plåt
under högt tryck
och därefter tre gånger emaljbrända
vid 840 graders temperatur.

PRIS KR. 179:—

STARKT

GUSTAVSBERG

Pris 50 öre